БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 163
25 СЕНТЯБРЬ
ШАНБА
1954 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Қишки иш мавсумига пухта тайёрланайлик

Совет кишиларининг саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаблари кун сайин ортиб бормоқда. Халқимизнинг моддий-маданий эҳтиёжларини максимал даражада қондириш вазифаси тобора кўпроқ маҳсулот ишлабчиқаришни талаб қилади. Бутун корхона, ҳарбир бригада, участка, цех, ҳарбир агрегат ишлабчиқариш графигини кун сайин тўла ва ошириб бажариши лозим. Бусиз ишлабчиқаришнинг узлуксиз ривожланиши, халқ хўжалиги барча тармоқларини юксалиш йўлидан олиб бориш мумкин эмас.

Саноат корхоналарининг тартибли суратда, бир ме'ёрда ишлашини та'минлаш учун социалистик мусобақа иштирокчиларининг ўз зиммаларига олган мажбуриятларини тўла бажаришларига, меҳнат унумини узлуксиз ошириб боришларига қулай иш шароити яратиш, меҳнаткашларнинг моддий-маиший турмушини тобора яхшилаб бориш ниҳоятда зарур. Нормаль иш шароити бўлмаслиги натижасида бирор участкада белгиланган графикнинг бажарилмай қолиши корхонанинг бир ме'ёрда ишлашига ҳалал етказади; бекор туриб қолишларга, штурмчиликка, ортиқча харажатларга олиб боради; натижада маҳсулотнинг таннархи ортиб кетади.

Саноат корхоналарининг қишки мавсумда ҳам бир ме'ёрда ишлаши шу кунларда олиб бораётган тайёрлик ишларимизга ҳартарафлама боғлиқдир. Бу йил саноат корхоналари ишлабчиқариш корпуслари, ёрдамчи хўжалик бинолари, ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг уй-жойлари, шунингдек клуб, кутубхона, болалар боғчалари, яслилар, медицина пунктлари ва бошқа маданий-маиший муассаса биноларининг ремонти учун давлат томонидан ўтган йилга қараганда кўпроқ маблағ ажратилди.

Областимиздаги кўпгина саноат корхоналари, ҳунармандчилик артельлари ажратилган маблағдан унумли фойдаланиб, қишки иш мавсумига пухта тайёрлик кўрмоқдалар. Тошкентдаги Охунбобоев номли пахта тозалаш, консерва заводлари каби илғор корхоналар ремонт ишларини муддатидан илгари тамомлаб, ҳозир янги ҳосилдан маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар. Охунбобоев номли пахта тозалаш заводи коллективининг уюшқоқлиги, ҳамкорлиги областьдаги барча корхоналар учун намуна бўлarlидир. Бу завод коллективининг кўпйиллик тажрибаси, қишки иш мавсумига пухта тайёрлик блан кирилса, ишлабчиқариш бинолари, уй-жой, маданий муассаса бинолари, асбоб-ускуналар мустаҳкам график асосида ўз вақтида ремонтдан чиқарилса, асосий хомаш'ё ва ёрдамчи материаллар ма'лум миқдорда запас қилиб қўйилса корхонанинг ҳарқандай оғир шароитда ҳам бир ме'ёрда ишлаши, давлат планларини барча кўрсаткичлари бўйича тўла ва ошириб бажариш мумкин эканлигини кўрсатди.

Пахта тозалаш заводининг коллективи одатдагидек бу йил ҳам ремонт ишларига эрта киришди. Завод ишлабчиқариш корпуслари, асбоб-ускуналар, ишчиларнинг квартиралари, умумий ётоқхоналар, ошхона, чойхона ва бошқа бинолар ўз вақтида ремонтдан чиқарилди. Умумий ётоқхоналар стол, стул, кровать, шкаф каби уй-рўзғор жиҳозлари блан та'минланди. Завод ҳузуридаги пахта тайёрлаш пунктларида янги пахта ҳосилини қабул қилиб олишга айниқса яхши тайёрлик кўрилди. Пунктларда янги ғарам майдонлари, ҳовузлар қурилди. Тош-тарозулар, ўт учириш асбоблари ремонтдан чиқарилиб, тахт қилиб қўйилди. Брезент, қопқанор, этак ва бошқа материаллар етарли миқдорда тайёрланди.

Заводнинг хўжалик раҳбарлари, партия ва касаба союз ташкилотлари ремонт вақтида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириб барча ишларни социалистик мусобақа асосида олиб боришга эришдилар ва завод ишчиларининг, биринчи навбатда коммунист ҳамда комсомол а'золарининг ремонт ишларида актив иштирок этишларини та'минлайолдилар. Завод мавсумга яхши тайёрлик блан кирди. Завод коллективи ҳозир янги пахта ҳосилидан тола ишлаб чиқаришга киришди.

Куз кириб, қиш яқинлашмоқда. Броқ, областимиздаги айрим саноат корхоналарида ремонт-қурилиш ишлари ҳамон судралиб келаётир. Юқорида айтганимиздек, бу йил ўтган йилга қараганда, ремонт-қурилиш ишларига кўпроқ маблағ ажратилганлигига, бинокорлик материаллари кўпроқ берилганлигига қарамай, корхоналарнинг раҳбарлари қишки иш мавсумига пухта тайёрлик кўрмаётирлар. Айрим завод, фабрикаларда темир йўл транспорти тормоқларида ва қурилиш об'ектларида бу муҳим иш ўз ҳолига ташлаб қўйилмоқда. Ҳатто айрим жойларда ҳалигача қадар ремонт ишлари бошланмаган. Афтидан бундай корхоналарнинг хўжалик ходимлари ўтган йилги қишда рўй берган қийинчиликлардан тегишли хулоса чиқариб олмаган бўлсалар керак.

«Средазхиммаш» заводининг хўжалик раҳбарлари ўтган йили қишга пухта тайёрлик кўрмадилар. Ремонт-қурилиш ишлари кечикиб бошланди. Штурм блан бошланган ремонт контрольсизлик орқасида сифатсиз бажарилди. Натижада, дастлабки ёғингарчиликдаёқ кўпгина цехлардан чакка ўтиб кетди. Цехлардаги станоклар, асбоб-ускуналар занглади ва айримлари бузилиб, ишдан чиқди. Шунингдек, иситиш системасининг об'ектлари яхши ремонт қилинмаганлиги натижасида бирнеча цехларда иш сур'ати пасайиб кетди. Бундай ноқулай иш шароитининг меҳнат унумини оширишга, белгиланган график ва планнинг бажарилишига салбий та'сир кўрсатиши ўз-ўзидан ма'лум.

Завод директори Платонов ва бош инженер Жирабчук ўртоқлар ўтган йилги бу аччиқ сабоқдан тегишли хулоса чиқариб, бу йил қишки иш мавсумига пухта тайёрлик кўришлари лозим эди. Афсуски, шундай бўлмади. Ремонт-қурилиш ишларини белгиланган муддатда — сентябрьда тўла бажариш учун барча имкониятлар мавжуд бўлгани ҳолда, ажратилган 335 минг сўм маблағдан ҳозиргача 20 процент миқдорида фойдаланилди, холос. Заводнинг хўжалик раҳбарлари ҳам, партия ва касаба союз ташкилотлари ҳам давлат аҳамиятига эга бўлган бу муҳим ишга ҳамон жиддий э'тибор бермаётирлар. Иттифоқдаги йирик саноат корхоналаридан бири бўлган «Чирчиксельмаш» заводида ҳам ремонт-қурилиш ишларига етарли аҳамият берилмаётир. Қишга тайёрлик ишлари завод коллективи контрольлигидан четда қолмоқда. Шаҳар партия комитети ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетининг бу ҳақда матбуотда берилаётган сигналларга э'тибор бермаётганликлари кишини ажаблантиради.

Вазифа — мавжуд камчиликларни тезда бартараф қилиб, яқинлашиб келаётган қишки иш мавсумига пухта тайёрланишдан, саноат корхоналари, темир йўл транспорти ва қурилиш об'ектларининг ҳарқандай оғир об-ҳаво шароитида ҳам бир ме'ёрда ишлашини та'минлашдан иборатдир.

Куз-қиш ойлари саноат корхоналари учун энг мас'улиятли даврдир. Бу даврда корхона коллективлари йиллик планнинг бажарилишини ҳал қилучи IV кварталга кирадилар. Бу сўнгги кварталдаги ёғингарчилик блан ўтадиган совуқ кунлар ишда қўшимча қийинчиликлар туғдиради. Шунинг учун саноат корхоналарини шундай тайёрлаш керакки, бу қийинчиликлар давлат планларининг тўла ва ошириб бажарилишига, ишлабчиқаришнинг тобора ривожланиб боришига заррача ҳам ҳалал етказмасин.

Саноат корхоналари катта ва ҳартарафлама мураккаб хўжаликдир. Бу хўжалик бевосита маҳсулот ишлаб чиқарувчи асосий корпуслардан тортиб, ремонт ва электр қуввати цехлари, транспорт бригадалари, хомаш'ё, ёқилғи, тайёр маҳсулот омборлари ва бошқа майда ёрдамчи хўжаликларни ўз ичига олади. Бу хўжалик уй-жой, умумий ётоқхона, ошхона, клуб, қизил бурчак, болалар боғчаси, ясли каби маданий-маиший муассасаларни бошқаради. Буларнинг ҳаммасини ўз вақтида ремонтдан чиқариш, асбоб-ускуналар блан та'минлаш — қишга тахт қилиб қўйиш лозим. Бепарволик блан йўл қўйилган озгина камчилик ҳам қишки мавсумда корхона ва ёрдамчи хўжаликларнинг ишини анча оғирлаштиради.

Қишки иш мавсумига пухта тайёргарлик кўриш асосий ишлабчиқариш корпусларини ва ёрдамчи хўжалик, маданий-маиший муассаса биноларини ремонт қилишдангина иборат бўлмай, ма'лум миқдорда хомаш'ё запаси тайёрлаш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

Корхонани электр қуввати блан та'минловчи электр станцияларни қишга пухта тайёрлаш айниқса муҳимдир. Қиш даврида корхона ва аҳолининг электр қувватига бўлган талаби кескин суратда ортади. Шунинг учун электр станцияларидаги ҳарбир агрегат пухта ремонт қилиниши, етарли миқдорда ёқилғи запаси тайёрланиши лозим. Ҳарқандай ноқулай об-ҳаво шароитида ҳам саноат корхоналари ва аҳолини электр қуввати блан та'минлаш — электростанциялари ходимларининг муқаддас бурчидир.

Қишки иш мавсумига пухта тайёрланиш — саноат корхоналари ходимларининг сра кечиктириб бўлмайдиган муҳим вазифасидир. Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари жойларда саноат корхоналарининг қишга тайёрликларини, бу соҳада қилинаётган ишларни синчиклаб текшириб боришлари, рўй бераётган камчиликларни аниқлаб, бу камчиликларни йўқотишда корхона коллективларига яқиндан ёрдам беришлари лозим. Саноат корхоналарининг партия, касаба союз ташкилотлари оммавий-сиёсий ишларни кучайтириб, ремонт-қурилиш ишларини социалистик мусобақа асосида олиб боришга ва барча ишчиларнинг қишга тайёрлик кўриш ишларида актив иштирок этишларини та'минлашга эришмоқлари керак.

Областимиз саноат корхоналарининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари йиллик давлат планини тўла ва ошириб бажаришда ҳал қилучи давр — IV кварталда ҳарбир корхонанинг бир ме'ёрда муваффақиятли ишлаши учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиб, қишки иш мавсумига пухта тайёргарлик кўрадилар.

СОВЕТ ИТТИФОҚИДА

Совет ва поляк денгизчиларининг дўстона учрашуви

ОДЕССА, 23 сентябрь. (ТАСС). Қора денгиз денгизчилари халқ демократияси мамлакатларининг денгизчилари блан маҳкам дўстлик алоқалари боғлаганлар. Поляк-совет дўстлиги ойлиги муносабати блан Қора денгиздаги кўп кемаларда поляк халқининг янги Польша қуриш соҳасида эришган муваффақиятларига, икки қардош славян халқларининг бузилмас дўстлигига бағишланган лекциялар ва суҳбатлар ўтказилмоқда.

Шу кунларда узоқ сафарда юрган қорадениз «Николаев» пароходидан бугун радиограмма олинди. Радиограммада Шимолий денгиз портларидан бирида поляк ва совет денгизчиларининг дўстона учрашуви ўтказилгани ҳақида хабар берилади:

— «Люблин» деган поляк кемасининг денгизчилари бизнинг пароходимизга меҳмон бўлиб келдилар. Меҳмонлар Халқ Польшасининг ғоят катта муваффақиятлари тўғрисида фахр блан гапирдилар, қардошларча беғараз ёрдами учун совет халқига самимий ташаккур изҳор қилдилар.

Тайваньда жойлашиб олган гоминданчи бандитлар томонидан ўғирланган «Праца» кемаси поляк матросининг сўзларини биз зўр э'тибор блан тингладик. Матрос оролда 9 ойдан кўпроқ вақт турган ва Польша ҳукуматининг зўр бериб ҳаракат қилиши натижасида чанкайшичи бандитлар қўлидан бошқа денгизчилар блан биргаликда қутқазиб олинган.

Украина ССР Дрогобич областининг колхозлари ғалла тайёрлаш планини бажардилар

Дрогобич областининг колхозлари Партия ва Ҳукуматнинг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш юзасидан чиқарган қарорларини амалга ошириш учун курашиб, 1954 йилги ҳосилдан ғалла тайёрлаш давлат планини муддатидан илгари бажардилар. Давлатга ўтган йил шу вақтдагига қараганда икки баравардан ортиқ ғалла топширилди. МТС ишлари учун берилган счетлар бўйича ғалла топшириш ва давлатга дон сотиш давом этмоқда.

Ҳозирги вақтда область колхозлари баҳори дон экинлари уруғини ғамламоқдалар, кузги шудгорлашни ўз вақтида ва юқори сифатли ўтказиш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар ҳамда жамоат чорва моллари қишловини муваффақиятли ўтказишга тайёргарлик кўрмоқдалар.

Кама ГЭСининг иккинчи гидротурбогенератори саноат учун электр қуввати берди

МОЛОТОВ, 23 сентябрь. (ТАСС). Бугун маҳаллий вақт блан эрталаб соат 8 да Кама ГЭСининг иккинчи гидротурбогенератори Уралэнерго электр шоҳобчаларига саноат учун электр қуввати берди.

Ҳозир ГЭСнинг учинчи агрегатини ишга тушириш учун тайёргарлик кўрилаётир.

Сол электровоз ёрдами блан ўтказилди

МОЛОТОВ, 23 сентябрь. (ТАСС). Кеча Кама ГЭСида шлюзнинг икки камераси орқали электр кучи ёрдами блан сол ўтказилди. Солни шлюз деворларига қурилган темир йўл излари орқали юриб борган иккита электровоз тортиб борди. Тажриба яхши натижалар берди.

ОБЛАСТЬ КОЛХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1954 ЙИЛ 24 СЕНТЯБРЬГАЧА БЎЛГАН МА'ЛУМОТ

(процент ҳисоби блан)

Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Гулистон	1,54	19,62
Мирзачўл	1,64	19,33
Сирдар'ё	1,81	18,98
Верхне-волинск	1,52	16,72
Калинин	1,27	15,24
Чиноз	1,20	13,75
Юқоричирчиқ	1,31	13,73
Оржоникидзе	1,30	13,13
Ховос	1,24	13,07
Бекобод	1,21	12,61
Пискент	0,85	11,91
Оққўрғон	1,13	11,73
Бўка	1,06	11,34
Ўртачирчиқ	0,91	9,71
Ўртасарой	0,85	9,12
Октябрь	0,97	8,99
Янгийўл	0,93	8,85
Оҳангарон	0,83	8,33
Қуйичирчиқ	0,70	5,48
Паркент	0,67	4,92

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий комитетида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети пахта териш ва тайёрлаш юзасидан областьлар, районлар, МТС ва совхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1954 йил 10 сентябрьдан 20 сентябрьгача бўлган даврдаги якунини кўриб чиқиб **ҚАРОР ҚИЛДИЛАР:**

Шу жумладан Тошкент области бўйича:

а) Тошкент область **Гулистон** районига (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Тўрабеков**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Махмутхонов**, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ **Темиров**), бу район 10 кунликда йиллик планнинг 10,4 проценти миқдорида пахта топширган ва йиллик пахта тайёрлаш планини 15,4 процент бажарган;

б) Гулистон районидаги **3-нчи МТС**га (директори ўртоқ **Книш**, бош инженери ўртоқ **Марченко**, бош агрономи ўртоқ **Шаталин**, район партия комитетининг МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ **Назаров**), бу МТС хизмат қиладиган колхозларда 20 сентябрьгача паркдаги барча пахта териш машинасининг 80 проценти ишга солинган ва 10 кунлик ҳисобот даврида машинада пландаги пахтанинг 12,7 проценти юқори сифатли териб олинган.

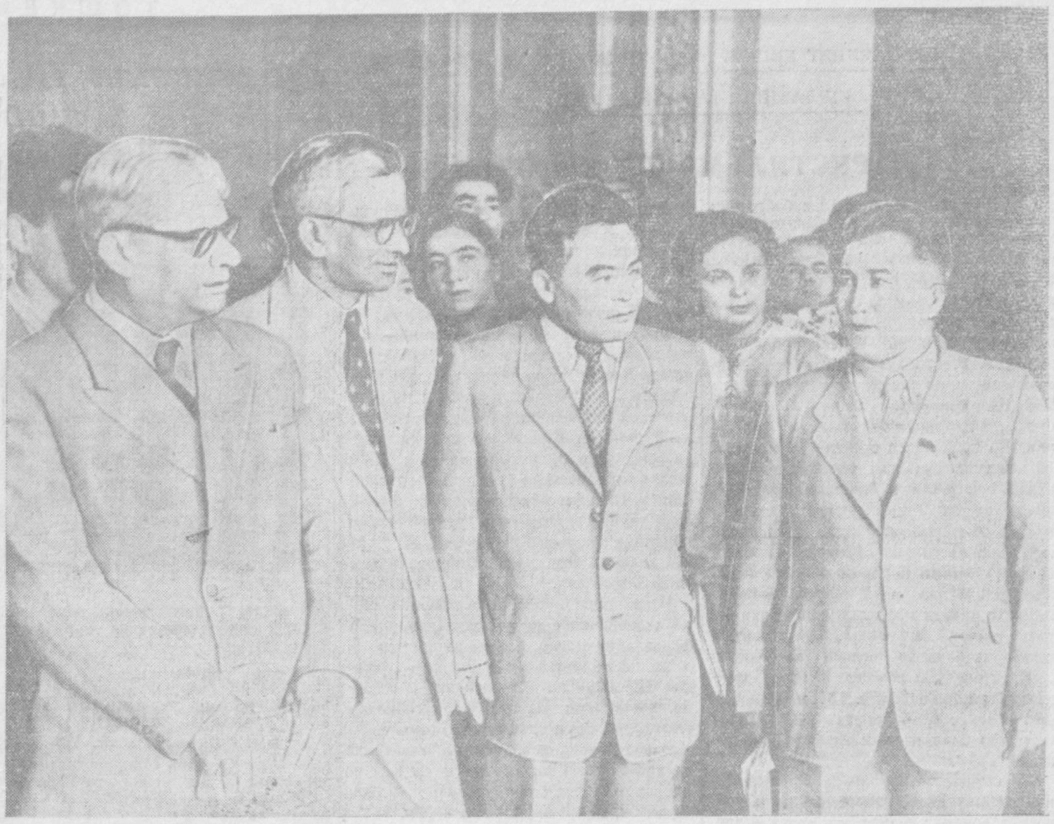

СССР Медицина фанлари академияси ва Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг илмий сессиясида. Суратда: (чапдан ўнгга) Калькуттадаги Умумҳиндистон гигиена институтининг директори Кумарапурам Вайдалонча Кришнан, Ҳиндистон малярияга қарши кураш институти директорининг ўринбосари доктор Бапу Ананта Сваму Рао, Қозоғистон ССР Соғлиқни сақлаш министри С. Р. Қоринбоев ва Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент а'зоси профессор И. К. Қорақуловлар танаффус вақтида суҳбатлашмоқдалар.
И. Душкин ва Б. Мазур фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг илмий сессияси

СССР Медицина фанлари академияси блан Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги илмий сессиясининг 24 сентябрьдаги эрталабки мажлисида паразитар касалликлар (гельминтозлар) ҳақидаги масалани муҳокама қилиш давом этди. Хитой делегациясининг а'зоси профессор У Цень-теньнинг доклади зўр мароқ блан тингланди.

Профессор У Цень-тень Хитойнинг айрим районларида кенг тарқалган шистозомотоз номли касалликка қарши кураш соҳасидаги текшириш натижалари ҳақида сўзлаб берди. Хитойда халқ революциясининг ғалабасигача бу касалликка қарши деярлик ҳечқандай кураш олиб борилган эмас, ҳолбуки, бу касаллик мамлакат аҳолиси учун катта офат бўлиб, ва халқ хўжалигига зиён етказиб келган. Хитой озод қилинганидан кейин, Коммунистик партия ва Марказий Халқ ҳукумати меҳнаткашларнинг соғлигини сақлаш масалаларига катта э'тибор бердилар. Ҳамма соғлиқни сақлаш муассасалари олдига халққа жуда кўп зарар етказучи касалликларга қарши курашни айниқса ғайрат блан қизитиб юбориш вазифаси қўйилди. Шистозомотоз ҳам шундай касалликлар жумласидандир. Тўрт йил мобайнида 17 та махсус даволаш-профилактика муассасалари, шистозомотозга қарши кураш олиб борадиган 61 станция ва 132 та махсус группалар тузилди. Шу мақсадда уч мингдан ортиқ медицина ходими тайёрланди.

Амалга оширилган тадбирлар натижасида 1953 йилнинг ўзидагина даволанган 55.355 бемордан 60 проценти тамомила соғайиб кетди, қолганларининг касаллиги енгиллашди ва улар меҳнатга ярайдиган бўлиб қолдилар.

Сўнгра, профессор У Цень-тень сессия қатнашчиларини шистозомотоз проблемаси юзасидан ўтказилган илмий-текшириш ишлари блан таништирди.

Правардида докладчи касалликнинг клиник белгиларини, шунингдек шистозомотозга сабаб бўлучи паразитларнинг кўпайиш биологиясини тасвир этучи бирқанча диапозитивларни ва фотосуратларни кўрсатди.

Академик К. И. Скрябиннинг охирги сўзидан кейин сессия мажлисида раислик қилучи — профессор Л. М. Исаев муҳокама натижаларини якунлади. У айтдики, докладчилар ва музокарада сўзлаган нотиқлар гижжа касалликларига қарши кураш масалаларини ҳартомонлама ёритиб берди ва бундан кейин ўтказиладиган текшириш йўлларини белгилаб берди. Профессор Л. М. Исаев Хитойда шистозомотознинг олдини олиш ва бу касалликни даволаш ҳақида профессор У Цень-тень томонидан келтирилган муҳим ахборотни алоҳида қайд қилиб ўтди, шу блан бирга, Хитой медицина олимларининг бутун илмий-текшириш ва амалий ишлари чуқур илмий асосда ўтказилаётганлигини та'кидлаб айтди.

Сўнгра, сессияда бруцеллёзни даволаш ва бу касалликнинг олдини олиш тўғрисидаги докладлар эшитилди. СССР Медицина фанлари академиясининг ҳақиқий а'зоси профессор Г. П. Руднев ана шу тема бўйича асосий доклад қилди.

— Бруцеллёз, — деди профессор Руднев, — айниқса чорвачилик районларида текширилиши назарий жиҳатдан ҳам, амалий жиҳатдан ҳам муҳим бўлган юқумли касалликлардан биридир. Мамлакатимизда бруцеллёзни систематик равишда ўрганиш революциядан кейинги даврдагина кенг авж олдириб юборилди. Бруцеллёз махсус микроблар қўзғайдиган сурункали юқумли касалликдир. Организмнинг физиологик хусусиятларига қараб бруцеллёз хилма-хил тарзда ўтади, бу ҳол врачдан ҳарбир беморни даволашга алоҳида-алоҳида қарашни талаб қилади.

Профессор Г. П. Руднев ўз докладида ўзининг йигирма йиллик тажрибасига асосланиб, бруцеллёзнинг клиник формаларини классификация қилганлигини айтиб берди ва шу формалардан ҳарбирининг клиник белгиларини мукаммал баён этди.

Докладнинг талайгина қисми бруцеллёзни аниқлаш ва даволаш масалаларига бағишланган эди. Докладчи беморларни барвақт даволаш муҳимлигини та'кидлаб, бу даво асос э'тибори блан комплекс ва планли даво бўлиши кераклигини кўрсатди. Бруцеллёзни даволашда венага вакцина юбориш яхши натижа беради. Бирқанча ҳолларда антибиотиклар, жумладан, биомицин ва левомицетин яхши натижа бераолади.

Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент-а'зоси профессор И. Қ. Қорақулов бруцеллёз эпидемиологияси ва профилактикасига доир масалаларни батафсил ёритди. Кишилар орасида бруцеллёзни тугатмоқ учун аввало қишлоқ хўжалик ҳайвонлари ўртасида бу касалликни тугатмоқ керак, чунки касал ҳайвонлар одамга инфекция юқтирадиган асосий манба' ҳисобланади.

Шу мақсадда уй ҳайвонлари орасида профилактика ишларини олиб бориш зарур. Чорва хўжаликларида ва корхоналарда-кушхоналарда, кўн заводларида, жун ва бошқа хомаш'ё тозаланадиган жойларда ҳам профилактика чоралари амалга оширилиши лозим.

Профессорлардан Здродовский ва Вершилова тайёрлаган тирик бруцеллёз вакцинасидан фойдаланиш бруцеллёзнинг олдини олмоқ учун катта аҳамиятга эгадир. Тажриба шуни кўрсатдики, бу вакцинани эмлаш касалланишни кўп марта камайтиради.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби профессор Т. Х. Нажмиддинов ўз докладида бруцеллёзни даволашнинг комплекс методи ҳақида сўзлади. У, ҳарбир беморни даволашга индивидуал тарзда қараш зарурлигини та'кидлаб, вакцинани венага юбориш кўпроқ самара беради, деб айтди. Даволаш практикасида бошқа воситалардан ба'зи янги антибиотикларни қўлланиш зарур деб кўрсатди.

Тошкент медицина институти болалар инфекциялари кафедрасининг раҳбари Х. А. Юнусова ўз докладида бруцеллёзни венага вакцинани икки бўлиб юбориб даволашнинг физиологик асосларини аниқламоқ мақсадида ўтказган текширишлари ҳақида ма'лумот берди.

Докладлар юзасидан бўлган музокараларда сессия қатнашчиларидан кўп киши сўзлади. СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент-а'зоси профессор О. Д. Соколова-Пономарёва болаларда бруцеллёзнинг ўтиш хусусиятларига алоҳида тўхталди. У та'кидлаб айтдики, беморларда лимфа системаси ва безлари кўпроқ зарарланади. Гўдак болалардаги бруцеллёзнинг ўтиш хусусиятларидан бири шундан иборатки, ме'да-ичакларнинг фаолияти кўпинча бузилади. Бруцеллёзли болаларни даволашга келсак, катталар қандай метод блан даволанса, болалар ҳам шундай метод блан даволаниши керак.

СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент-а'зоси З. В. Ермольева ўз лабораториясида ўтказилган экспериментал текширишларга асосланиб, бруцеллёзни вакцина ва антибиотиклар блан биргаликда даволашни ёқлаб гапирди.

СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент а'зоси профессор А. Ф. Билибин айтдики, антибиотиклардан левомицетин ва биомицин бруцеллёзнинг ўткир формаларида кўпроқ самара беради. Аммо, бу антибиотиклар касалликнинг хроник формасида рецидив пайдо бўлишидан сақламайди.

Безгак ва медицина паразитологияси институтининг илмий ходими Д. Г. Бобоев (Боку) ўз нутқида бруцеллёзли беморларнинг ҳархил органларида кўриладиган патоморфологик ўзгаришлар ҳақидаги ма'лумотларни келтирди.

Музокараларда Тбилисидаги безгак ва медицина паразитологияси институтининг директори Г. М. Маруашвили, Тошкентдаги врачлар малакасини ошириш институтининг доценти Ш. Х. Хўжаев, Сталинобод медицина институтининг ассистенти З. Я. Абдуллахўжаев, Тошкент медицина институтининг доценти В. М. Мажидов, Туркманистон ССР бруцеллёзга қарши кураш станциясининг илмий ходими И. Н. Ивашурова ва бошқалар ҳам чиқиб сўзладилар. Кечқурунги мажлисда раислик қилучи — СССР Медицина фанлари академиясининг ҳақиқий а'зоси профессор П. Ф. Здродовский бруцеллёз проблемасини муҳокама қилиш натижаларини якунлади.

Бруцеллёзни кишилар орасида йўқ қилиш проблемасини тубдан ҳал этиш, — деди профессор Здродовский, — одамга касаллик юқтирадиган асосий манба' бўлган ҳайвонлар ўртасидаги бруцеллёзни тугатиш блан боғлангандир. Совет ҳукумати ветеринария ходимлари олдига ана шу вазифани қўйди. Бу вазифа ҳозир давлат миқ'ёсида амалга оширилмоқда.

Совет медицинаси бруцеллёз блан оғришнинг олдини олмоқ учун ҳозир тирик вакциналар каби самарали воситаларга эгадир. Тирик вакциналарни эмлаш бруцеллёз юқишидан сақлайди ва касалланишни кўп марта камайтиради.

Профессор Здродовский шуни ҳам та'кидлаб айтдики, Совет Иттифоқида бруцеллёзли беморларни даволаш касал кишиларнинг физиологик ҳолатини ва касаллик туфайли рўй берадиган ўзгаришларни илмий жиҳатдан ўрганишга асосланади. Бу нарса профессор Рудневга ва бошқа совет олимларига бруцеллёзни даволаш учун жуда самарали методлар ишлаб чиқиш имкониятини берди.

Правардида, профессор Здродовский уқтириб айтдики, бруцеллёзга қарши курашда катта қийинчиликлар учраётганига қарамай, бизнинг мамлакатимизда — ғалаба қилган социализм мамлакатида бу вазифа муваффақият блан ҳал этилади.

Илмий сессия 25 сентябрьда ўз ишини давом эттиради. (ЎзТАГ).

Инглиз олими ва жамоат арбоби Жон Берналга Халқаро Сталин мукофоти топширилиши

23 сентябрьда Кремльнинг Свердлов залида Англиянинг отоқли олими ва жамоат арбоби Жон Берналга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Сталин мукофоти топширилди.

Халқаро Сталин мукофотларини белгиловчи Комитетнинг раиси академик Д. В. Скобельцин ўзининг қисқача нутқида Жон Берналнинг хизматларини характерлаб берди. У совет жамоатчилиги профессор Жон Бернални отоқли олим ва кўзга кўринган жамоат арбоби, тинчлик иши ва халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш учун толмас курашчи сифатида билади, деди.

Мажлисда СССР Фанлар академияси президиумининг а'зоси академик А. И. Опарин, М. В. Ломоносов номидаги Москва Давлат университетининг ректори академик И. Г. Петровский, ВЦСПС секретари, Совет хотин-қизлари Антифашист комитетининг раиси Н. В. Попова, Бауман номидаги Москва олий техника ўқув юртининг студенти В. И. Стрельцов табрик нутқлари сўзладилар. Улар лауреатни мукофот олиши блан самимий табрикладилар ҳамда унга тинчлик учун, Англия ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасида ҳамжиҳатлик ва дўстликни ривожлантириш учун курашда янги муваффақиятлар тиладилар.

Халқаро Сталин мукофоти лауреати профессор Жон Бернал жавоб нутқи сўзлади. У мукофотни ташаккурлик блан қабул қилганлигини ҳамда бу мукофот унга шахсий хизматлари учунгина эмас, балки ўз мамлакатида тинчлик учун курашнинг минглarча актив қанташчиларининг вакили сифатида берилганлигини онглаганлигини айтди. Худди ана шу кишилар, Англияда тинчликни ҳимоя қилиш йўлидаги ҳаракат қатнашчилари ҳурматга сазовордирлар. Улар Жаҳон Тинчлик Кенгаши орқали Совет Иттифоқидаги ва бошқа ҳамма мамлакатлардаги тинчлик учун курашчилар блан боғлангандирлар, улар ҳаммаси энг буюк мукофотга — тинчликнинг ўзига эришиш учун биргаликда интилмоқдалар.

Кейинги беш йил ичида улар сезиларли муваффақиятларга эришдилар.

Атом даврида кишилар бир-бирига душман бўлиб тураолмайдилар, деди профессор Жон Бернал, агар улар яшашни истасалар, улар ўзаро дўст бўлишлари ва ҳамкорлик қилишлари зарур. Ба'зи ҳукуматлар буни ҳали ҳам бўлса э'тироф этишни истамаётирлар, лекин халқлар тушинабошламоқдалар.

Совет халқи учун тинчлик йўли, деди сўнгра профессор Жон Бернал асосан ижодий вазифаларини — унинг бутун кучғайратини ўз ичига олиш учун етарлик даражада улуғвор бўлган ижодий вазифаларини сабот блан бажариш орқали ўтади; унинг бу соҳада эришган ютуқлари бутун дун'ё учун илҳомбахш намуна бўлмоқда.

Ҳар иккала халқимиз ҳам бизнинг ўртамизда душманлик туғдириш мақсадида қасддан кучайтирилган ишонмовчилик ва шубҳаланишларни шахсий алоқалар боғлаш йўли блан узил-кесил йўқотиш мақсадида ўтмишда сра етарлик бўлмаган ҳамжиҳатликни ҳамма чоралар блан кенгайтириб, тинчликни мустаҳкамлаш ишига ўз ҳиссасини қўшаоладилар.

Мен, деди сўзининг охирида профессор Жон Бернал, бугун менга топширилаётган мукофотдан олимларнинг халқаро ҳамкорлигини кенгайтириш учун, тинчлик ишини мустаҳкамлаш учун фойдаланаоларман, деб умид этаман ва бу иш менга шу мукофотни топшираётганларнинг интилишларига мос бўлади, деб ишонаман. (ТАСС).

КОРХОНАЛАРНИНГ ҚИШКИ МАВСУМДА ҲАМ БИР МЕ'ЁРДА ИШЛАШИНИ ТА'МИНЛАЙЛИК!

„Таштекстильмаш“ заводида

СССР Машинасозлик ва асбобсозлик министрлигига қарашли «Таштекстильмаш» заводида қишқи мавсумга пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Завод бўйича бу йил цехларни, болалар боқчасини ва завод территориясидаги йўлларни ремонт қилиш учун 350 минг сўмдан ортиқ маблағ ажратилди. Ишчиларнинг уй-жойлари, ётоқхоналар ва маданий-маиший биноларни ремонт қилиш учун эса 298 минг сўм ажратилган.

Ҳозир графикда белгиланган ишларнинг 85 процентдан ортиғи бажарилди. 15 октябрьгача цех томларига 2500 квадрат метр тунука ёпилиши керак эди, ҳозир шундан 2 минг квадрат метрдан кўпроқ том ёпиб бўлинди. Ром, эшик тайёрлаш ва уларни ўрнатиш ишлари ҳам муддатидан бирярим ой илгари бажарилди. Йўлка ва йўлларга асфальт ётқизиш планда кўрсатилгандан икки баравар ошириб бажарилди. Кечки мактаб, техникум, болалар яслиси ва болалар боқчаси сифатли ремонт қилиниб, фойдаланишга топширилди. 15 сентябрьгача 464 квадрат метр ўрнига 713 квадрат метр пар блан иситиш трубаси ўтказилди.

Бу ютуқларга эришишда айниқса 30-нчи ремонт цехи, энергетика цехи коллективларининг хизматлари катта бўлди. Бу цехларда мавсум бошиданоқ социалистик мусобақа авж олдириб юборилган эди. Мусобақа илғорларидан Жуков бошчилик қилаётган дурадгорлар бригадаси, Ляпин бошчилик қилаётган бўёқчилар бригадаси ўз нормаларини 1,5—2 баравар ортиғи блан бажараётирлар.

Броқ, юқоридаги ютуқлар блан бир қаторда заводни қишки мавсумга тайёрлаш ишида бирқанча камчиликлар ҳам мавжуддир. Ҳозиргача янги ўрнатилган ромларга ойналар солинмаган, цехларнинг ички ремонти бошланмаган. Йиғиш цехида жой тор бўлганлиги сабабли тайёр детальлар тартибсиз равишда сочилиб ётипти. Планда кўрсатилишича, йиғиш цехи учун қўшимча бино қуриш ишини кўкламда бошлаш керак эди. Ёз ўтиб куз келаётганига қарамай, иш ҳали ҳам бошлангани йўқ.

Шунингдек, қурилиш ва ремонт ишларида заводнинг ички ресурсларидан тўла фойдаланилмаётир. Капитал қурилиш бўлими ва ремонт цехи ихтиёрида 9 станок бор. Шундан иккитаси ишлатилмоқда, қолганлари эса арзимаган сабаблар блан ойлаб ишга туширилмай ётипти.

Завод дирекцияси, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари бу камчиликларни тезлик блан йўқотиш учун барча тадбирларни кўришлари зарур.

Х. НАЗИРОВ.

Қишки мавсумга пухта тайёрланмоқдалар

Тошкентдаги кўтарма кранлар ишлаб чиқарувчи «Под'ёмник» заводининг коллективи қишки мавсумга пухта тайёргарлик кўрмоқда. Инструментлар чархлаш цехи, пар қозони цехи ва йўл транспортлари капитал ремонтдан чиқарилди. Шу блан бирга иситиш системасининг об'ектлари, пўлат эритиш цехлари, электр хўжалиги, водопровод, канализация, вентиляция ва алоқа секциялари ҳам жорий ремонт қилинди. Бу эса завод ишлабчиқаришининг узлуксиз юксалиши учун, ишчиларнинг меҳнат унумини систематик равишда ошириб бориш учун ва шу асосда белгиланган график бўйича давлат планини бажариш учун қулай шароит туғдирди.

Завод бошқармаси ишчиларнинг уй-жойларини капитал ва жорий ремонтдан чиқариш ишларига ҳам э'тибор қилмоқда. Ишчилар ётоқхоналари, клуб ва ошхоналар ўз вақтида пухта ремонт қилиниб, яхши жиҳозланди. Ётоқхоналар эса, қўшимча стул ва столлар, тўшак, одеял, радио ва соатлар блан тўла та'минланди.

Завод ма'мурияти ҳамма об'ектларда ремонт ишларини ўз вақтида тугаллаш учун барча тадбирларни амалга оширмоқда. Ишлабчиқариш участкаларини ва уй-жойларни ремонт қилиш учун керак бўлган асбоб-ускуналар, алебастр, оҳак, тунука, краска, черипица, тахта каби қурилиш материаллари ўз вақтида етказиб берилмоқда.

Ремонт цехи ишчиларидан бўёқчи Куликов, сувоқчи ва ғишт терувчи Ҳасанов, Апостулов, дурадгор Михайлов ўртоқлар пишиқ ва кўркам ишлари блан бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Ишлаб чиқариш планини ой сайин ошириб бажариб келаётган завод коллективи яқин кунлар ичида қолган ремонт ишларини ҳам тугаллаш ва шу блан заводни қишки мавсумга тайёрлаш графигини муддатидан олдин тўла-тўкис бажариш учун ғайратига-ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқда.

М. ЗИЁМУХАМЕДОВА.

Ремонт ишлари қачон тугалланади

Шу кунларда областимиздаги барча саноат корхоналарида қишки мавсумга тайёргарлик ишлари қизғин бормоқда. Кўпгина завод ва фабрикаларда қурувчилар, ремонтчилар ва монтажчилар ўзаро социалистик мусобақани кенг авж олдириш асосида корхоналарни қишки мавсумда ҳам нормал ишлашини та'минлаш учун зўр ғайрат блан ишламоқдалар.

Аммо давлат аҳамиятига эга бўлган бу муҳим масалага Тошкентдаги 2-нчи пойафзал фабрикасининг раҳбарлари жиддий э'тибор бермаётирлар. Фабрика директори А. Нурмуҳамедов ва бош инженер Закс ўртоқларнинг бепарволиги орқасида корхонани капитал ва жорий ремонт қилиш плани 15 сентябрьда тузилди. Ваҳоланки кўп корхоналарда ремонт ишларини аллақачон тугалланган, ба'зиларида эса ремонт тугалланай деб қолган.

План бўйича капитал ремонт учун 130 минг сўм, бундан биноларни жиҳозлаш учун 80 минг, ускуналаш учун 50 минг сўм, жорий ремонтга эса 100 минг сўм маблағ ажратилган. Ҳозир фақат 2-нчи цехдагина бино томи, эшиги ва деразалари ремонт қилинмоқда. Фабрикада бу йил капитал ва жорий ремонт қилиниши зарур бўлган об'ектлар жуда кўп. Ҳамма цех биноларининг поли янгиланиши ва иситиш системасининг кўпчилик об'ектлари, 5 та цех биноларининг томи, трубалари, эшик ва деразалари, 3-нчи цехдаги вентиляция установкалари капитал ремонт қилиниши керак. 5-нчи цехга эса вентиляция ўрнатилиши лозим. Броқ амалий ишга ҳалигача киришилгани йўқ, зарур бўлган ускуна ва қурилиш материаллари ҳам тайёрланмаган. Та'минот бўлимининг бошлиғи ўртоқ Сигал бўлса материалларни тегишли ташкилотлардан келтиришда ташаббус кўрсатмаётир. Ремонт ва қурилиш ишларини бажариш учун мутахассис ишчилар етишмайди.

Фабрика раҳбарлари хотиржамлик ва мас'улиятсизлик кайфиятларига барҳам бериб, ремонт ишларини тезлатиш учун барча чораларни кўришлари керак.

А. ҚУРАНБОЕВ.

Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллиги шарафига

Суратда: Тошкент ремонт-подшипник заводининг илғор ишчиси **Н. Шафиқова.** У меҳнат вахтасида туриб, кундалик нормасини 130—150 процентдан бажармоқда

В. Салов фотоси.

9 ойлик топшириқ муддатидан илгари бажарилди

Республикамизнинг барча меҳнаткашлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 37 йиллигини ва Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллик юбилейини муносиб меҳнат совғалари блан кутиб олиш учун социалистик мусобақани тобора қизитиб юбормоқдалар.

СССР Қоғоз ва ёғочсозлик саноати министрлигига қарашли Тошкент қоғоз фабрикасининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари бу мусобақага қўшилиб, йиллик давлат программасини 11 ойда бажариш ва аҳоли учун кўплаб қўшимча сифатли дафтарлар, блок-нотлар ишлаб бериш мажбуриятини олдилар.

Фабрика ишчиларининг бутун ички резервлардан унумли фойдаланиши ва зўр ғайрат блан меҳнат қилишлари натижасида 9 ойлик план 3 сентябрьдаёқ ортиғи блан бажарилди ва пландан ташқари бирнеча миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Август ойи ишлабчиқариш топшириғи 111,5 процентга етказиб бажарилди. Шу вақт ичида ишлаб чиқарилган маҳсулот таннархи арзонлаштирилди, меҳнат унуми 11,2 процент оширилди.

Ҳозир фабрикада республикамиз юбилейи шарафига олинган мажбуриятни белгиланган муддатдан илгари — 27 октябрьда бажариш учун цехлараро социалистик мусобақада Жойсенбоев бошчилигидаги тол цехининг ишчилари олдинда бормоқдалар. Цех коллективи барча асбоб-ускуналардан тўла фойдаланиш ва илғор иш методларини кенг қўлланиш туфайли 9 ойлик планни муддатидан бир ой олдин 110 процентдан ошириб бажардилар. Бу цехнинг илғор ишчиларидан Шангараева, Валиуллина каби ўртоқлар ойлик нормаларини 120 — 125 процентдан бажараётирлар.

Қоғоз цехи коллективи ҳам фидокорона меҳнат қилиб, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг топшириғи блан улуғ олим Абу Али ибн Синонинг «Алқонун» китобини нашр қилиш учун сифатли қоғоз тайёрлашни муддатидан илгари бажардилар. Айниқса сетка бригадаси ишчиларидан Суханов ва Старухина ўртоқлар намунали ишладилар.

Дафтар тайёрлаш цехи сўнгги 3 ой ичида ўқувчилар учун пландан ташқари 150 минг дафтар ишлаб чиқарди. Бу цехнинг Антонова, Заикина, Мерзликина, Косолопов, Аверкиев сингари илғор ишчилари смена нормаларини 120—140 процентга етказиб бажариб, бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

З. ЭШОНХОНОВА.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ 470 МИНГ СЎМЛИК МАҲСУЛОТ

Тошкент область промсоветига қарашли Генерал Раҳимов номли артель коллективи меҳнат унумини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш учун курашда катта ютуқларга эришмоқда.

Артель ишчи ва хизматчиларининг фидокорона меҳнати туфайли 8 ойлик ишлабчиқариш топшириғи муддатидан бирнеча кун илгари 117,1 процент бажарилиб, пландан ташқари 470 минг сўмлик юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарилди. Меҳнат унуми ўтган йилнинг шу вақтига қараганда 1,5 баравар оширилди, маҳсулот таннархи эса 13,8 процентга камайтирилиб, 24500 сўмлик маблағ жамғарилди.

Юбилейолди мусобақасида давлат планини систематик равишда ошириб бажаришга эришаётган ёғоч ишлаш ва тикув цехларининг коллективлари олдинда бормоқдалар. Бу икки цех ишчилари саккиз ой ичида пландан ташқари бирнеча ўн минг сўмлик маҳсулот бердилар.

Тикувчилардан Қодирова, Портная, Пажарицкая, дуродгорлардан Мусатов, Маслов сингари ўнлаб илғорлар смена нормаларини 180—200 процентга етказиб бажармоқдалар.

Артель коллективи яқинда диван, шифоньер, умивальник каби янги маҳсулотлар ишлабчиқаришни ўзлаштирди. Шу кунларда артель ишчи ва хизматчилари Октябрь революциясининг 37 йиллиги ва Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллик юбилейини меҳнат соҳасида муносиб совғалар блан кутиб олиш мақсадида зўр ғайрат блан меҳнат қилмоқдалар.

Т. УНАБОЕВ.

МЕҲНАТ САМАРАСИ

Узметаллпромсоюзга қарашли «9-нчи май» кровать артелининг коллективи юбилейолди социалистик мусобақасига қўшилиб фидокорона меҳнат қилмоқда.

Артель ишчилари 8 ойлик давлат топшириғини муддатидан олдин бажариб, пландан ташқари 430 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Шу давр мабойнида меҳнат унуми 3,1 процент ошди, маҳсулот таннархи эса 5,7 процент камайтирилди.

Кундалик нормаларини икки-уч ҳисса ошириб бажараётган Ионов, Турсунов, Умаров, Ценбал каби илғор ишчилар кўплаб а'ло сифатли маҳсулот ишлабчиқаришда бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Шу кунларда артель коллективи йиллик планни муддатидан илгари бажариб, 700 минг сўмлик қўшимча маҳсулот ишлаб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқда.

О. САЙДАМИНОВ.

СССР МЕДИЦИНА ФАНЛАРИ АКАДЕМИЯСИ БЛАН ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИНИНГ ИЛМИЙ СЕССИЯСИГА

Паразитар касалликларнинг химиотерапияси

Профессор Ш. Д. МОШКОВСКИЙ, СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент-а'зоси

Паразитар касалликлар, я'ни ҳайвонот дун'ёсига кирадиган микроорганизмлар қўзғатувчи касалликлар химиотерапиясининг вазифаси паразитнинг ҳаёт фаолиятини ва шу паразит блан микроорганизм ўртасидаги ўзаро муносабатни бузадиган дори моддалардан фойдаланиш йўли блан организмни паразитдан тозалашдир. Химиотерапиянинг вазифаси беморларни даволаш ёки кишиларни касаллик юқишидан индивидуаль суратда ҳимоя қилиш блан тугамайди. Химиотерапиянинг ҳамма хиллари (хусусий химиотерапия, химиопрофилактика, химиосанация) эпидемиологик жиҳатдан жуда муҳим аҳамиятга эгадир; улар юқумли ва паразитар касалликларнинг тарқалишига қарши курашда кучли қурол ҳисобланади.

Химиотерапия биринчи навбатда паразитнинг қайси турга мансуб эканлигини ҳисобга олиб қўлланиладиган этиотроп ва специфик тадбирдир. Паразитар касалликларни қўзғатувчи микроорганизмларнинг ҳархил турлари, штамларининг химиотерапевтик препаратлардан ҳархил та'сирланиши, бу касалликларнинг турли иқлимий ва географик зоналарда клиник жиҳатдан ўзига хос равишда кечиши ва уларнинг эпидемиологияси ўзгача бўлиб, аҳолининг овқатланиш режими ва ташқи муҳит шароитлари хилма-хил бўлиши химиотерапия масалаларини ўлканинг маҳаллий хусусиятларига мослаб ишлаб чиқиш заруриятини туғдиради.

Мураккаб цикл блан такомил этиш паразитар касалликларни қўзғатувчи микроорганизмларнинг кўпчилигига хос бўлган хусусиятдир; паразитларнинг такомил этиш циклида турли стадиялар навбат блан олмошиниб туради, бу стадиялар паразитнинг модда олмошинув типига, хўжа организмида ўрнашган жойига ва паразит блан унинг хўжаси ўртасидаги ўзаро муносабат хусусиятларига қараб бирбиридан фарқ қилади. Шунинг учун паразитар касалликларда химиотерапевтик дорилар паразитнинг такомил этиш стадиясига қараб ишлатилиши керак; одатда инфекцион (ёки инвазион) процесснинг турли фазалари ҳам паразит такомилининг турли стадияларига тўғри келади.

Гижжалар содда жонивор (Protozoa) ларга қарама-қарши ўлароқ, одатда касал организмда кўпаяолмайди, ма'лум муддат ўтгач (бу муддат паразитнинг муайян турига ва паразитнинг хўжа организмида ҳаёт кечириш шароитига боғлиқ бўлади) ё хўжаси организмида, ё бўлмаса, хўжаси организмидан чиқиб, ташқи муҳитда нобуд бўлади. Шунга кўра гижжа касалликлари химиотерапиясининг самараси паразитнинг табиий равишда нобуд бўлиш муддати яқин ёки узоқ эканлигига қараб ҳархил бўлади.

Бактериал касалликлардаги каби, паразитар касалликларда ҳам химиотерапевтик эффект препаратнинг хўжа организми ҳимоя кучлари блан бирга қўшилиб та'сир қилиши орқасида юзага келади ва хўжа организмининг нақадар иммунланганига боғлиқ бўлади. Айрим ҳолларни ҳисобга олмаганда гижжалар хўжа организмида кўпаяолмайди ва шунга кўра уларнинг хўжа организмини иммунлаштирувчи та'сири юққан гижжаларнинг оз-кўплигига қараб ҳархил бўлади, бу — гельминтозларда иммунитет юзага келишида бирқанча хусусиятлар пайдо бўлишига олиб келади, бундай хусусиятлар химиотерапияда ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

Паразитар касалликларга қарши та'сир этадиган химиотерапевтик дориларни қуйидаги йўллар блан ахтариш керак: янги табиий моддаларни ва антибиотикларни қидириш ва уларни текшириш (эмпирик йўл); специфик та'сир қиладиган бирикмаларнинг тузилишини ўзгартириш йўли блан янги моддаларни синтез қилиш (химиявий вариация принципи); паразитлардаги модда олмошинуви хусусиятларининг ўрганилиши муносабати блан актив бирикмаларнинг та'сир қилиш механизми моҳиятини текшириш; бу — паразитдаги модда олмошинув процессида иштирок этадиган табиий моддаларга тузилиши ва химиявий активлиги жиҳатидан ўхшайдиган моддаларни синтез қилишга имкон беради (физиологик имитация принципи); физиология ва солиштирма фармакология асосида паразит функциясига ва паразитнинг хўжа организми ўзаро муносабатига та'сир кўрсатаоладиган моддаларни қидириб топиш.

Совет фанининг турли соҳаларидаги мутахассисларнинг комплекс равишда ва зарур изчиллик блан ишлашини та'минлайдиган ташкилий хусусиятлари ҳамда совет халқ хўжалигининг ва соғлиқни сақлаш ишининг планли равишда олиб борилиши химикларга, химиотерапевтларга, клиницистларга ва эпидемиологларга ҳамжиҳат бўлиб ғайрат блан ишлаб безгакнинг химиотерапиясига оид муҳим масалаларни ҳал қилиш ва оммавий даволаш ва профилактика тадбирлари системасини қисқа муддат ичида практикага татбиқ қилиш имкониятини берди: бу — безгакни тугатишда жуда муҳим фактор бўлди.

Соғлиқни сақлаш органларида ишлаб чиқиладиган ва гижжа касалликларига қарши кенг кураш олиб боришни кўзда тутган планларда химитерапия тадбирлари, жумладан гижжаларни тамомила йўқ қилиш катта ўрин тутади. Бу тадбирларни муваффақият блан амалга оширмоқ учун кенг кўламда олиб бориладиган илмий-текшириш ишларини янада кучайтириш зарур.

Янги антибиотик

Бутуниттифоқ антибиотиклар илмий-текшириш институти коллективи текшириш орқасида моғорнинг алоҳида бир туридан биомицин деган янги антибиотик олдилар. Эксперимент ва клиника тажрибалари дизентерия, тепкили терлама, ич терлама, бруцеллез ва бошқа касалликларни даволашда биомициннинг яхши натижалар беришини исботлади.

Дизентерия касаллигининг ўткир ва давомли формаларида беморга биомицин берилса, бош оғриғи, қувватсизлик биринчи куниёқ йўқолиб, иштаҳа яхшиланади. Шамоллаш, кўкйўтал касаллиги ёш болаларда кўпинча зотилжам касаллиги пайдо қилади. Бундай касалликлар биомицин блан даволанса беморда зотилжам пайдо бўлмайди.

Касалхоналарда олиб борилган клиник тажрибалар шуни кўрсатадики, бемор пенициллин блан даволанганда киши организмидаги касаллик пайдо қилувчи микроблар пенициллинга ўрганиб қолади ва кейинчалик бу микробларга дори та'сир қилмайдиган бўлиб қолади. Ё бўлмаса беморга иккинчи марта даволанишга келганда пенциллин ёки стрептомицин каби дориларни буюриш мумкин бўлмай қолади. Ана шундай пайтларда биомициндан бемалол фойдаланиш мумкин.

Биомицин хирургияда алоҳида ўрин тутади. У йирингли яраларда, организм куйганда, совуқ урганда физиологик эритмада эритилиб ишлатилади. Биомицин қуруқ порошок ҳолотида ҳам исте'мол қилинади. Бу янги антибиотикнинг энг яхши ҳусусияти шундаки, унинг даволаш концентрацияси 8 соатгача сақланиб туради. Биомициннинг топилиши натижасида совет медицинаси яна бир янги препарат блан бойиди.

В. АКБАРОВ.
ТашМИ аспиранти.

УЗБЕКИСТОН ССР НИНГ 30 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Ўзбекистоннинг Россияга қўшилишининг прогрессив аҳамияти

Ўрта Осиёнинг, шу жумладан ҳозирги Ўзбекистон территориясининг Россияга қўшилиши катта прогрессив аҳамиятга эга бўлган воқиадир. Ўрта Осиёнинг Россияга қўшилиши тўғрисидаги масалани илмий асосда, маркса-ленинча назария нуқтаи назаридан ёритиб бериш совет тарихчилари олдида турган муҳим вазифалардан биридир.

Ма'лумки, ҳозирги Ўрта Осиё территорияси XIX асрнинг иккинчи ярмида Россияга қўшиб олинди. Ўрта Осиё территориясининг Россияга қўшилишида бу икки ўлка ўртасида қадим замонлардан бери давом этиб келаётган ҳамда ижтимоий-тарихий жиҳатдан иккала томон учун ҳам табиий ва зарур бўлган иқтисодий, маданий ва сиёсий муносабатлар муҳим роль ўйнади.

XIX асрга келиб бу икки ўлка ўртасидаги савдо ва дипломатик муносабатлар кенг кўламда ривожланди. Шу даврда Ўрта Осиёнинг ташқи савдосида Россия ҳиссаси 60 процентни ташкил этди. Россия Ўрта Осиё учун асосий ва энг зарур моллар етказиб берадиган бирдан-бир мамлақат бўлиб қолди. Шундай қилиб Ўрта Осиёнинг иқтисодий ҳаёти Россия блан бўладиган савдо муносабатларига жуда кўп жиҳатдан боғлиқ эди.

Броқ Ўрта Осиё халқларининг, жумладан ўзбек халқининг Россия блан янада яқинроқ ва кенгроқ алоқаларни йўлга қўйишида маҳаллий хонликлар ўртасида узлуксиз давом этаётган ўзаро урушлар, ҳоким бўлган феодал ва феодал-патриархал муносабатлар жиддий тўсқинлик қиларди. Россияга қўшилиш арафасида ўлка территорияси: Бухоро, Қўқон ва Хева хонликларига парчаланиб кетган эди. Бу хонликлар ўртасида ўзаро урушлар авж олган бўлиб, ўлка хўжалиги ҳароб этилган, ишлабчиқариш кучларининг ўсиши жуда заифлашиб кетган эди. Шаҳар ва қишлоқлар хон қўшинлари томонидан вайрон этилар, таланарди. Бунинг устига урушга ҳозирлик кўриш баҳонаси блан маҳаллий меҳнаткашлардан ҳаддан ташқари кўп қўшимча солиқлар олинарди.

XIX асрнинг биринчи ярмида Ўзбекистон территориясида бўлган хонликларда ерга феодал мулкчилиги асосига қурилган феодал тузуми мавжуд эди. Ишланадиган ерларнинг кўпи ва сув тормоқлари хонларнинг, феодал ва йирик руҳонийларнинг мулки ҳисобланарди. Хонлар, бойлар, руҳонийлар меҳнаткаш оммани аёвсиз эксплуатация қилар, турли-туман ва ҳаддан зиёд оғир солиқлар дастидан деҳқонлар ва заиф ҳунармандларнинг ҳаёти фақирликда ўтарди.

Ўзбекистонда кўпсонли хон амалдорлари ўз ҳокимларидан маош олмай, балки ўз фароғатли ҳаётларини меҳнаткаш халқдан йиғиб олинадиган солиқлар ҳисобига ўтказар эдилар.

Хўжаликнинг асосий тури бўлган деҳқончилик жуда примитив усулда, оддий меҳнат қуроллари блан олиб борилар, ўлкада бирорта ҳам фабрика саноати бўлмай, жуда суст ривожланган ҳунармандчилик ишлабчиқариши мавжуд эди, холос. Ўлканинг хўжалик ҳаётида жиддий турғунлик юзага келган эди.

Хўжалик тараққиётидаги турғунлик ўзбек хонларининг сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан жуда ҳам заиф бўлишларига сабаб бўлди. Бу ҳол ўз навбатида бу хонликларнинг анча қудратли бўлган қўшни давлатларга тоби' бўлишга ва XIX асрнинг иккинчи ярмида чор ҳукумати қўшинларининг Ўрта Осиё ерларига тез кириб келишларига имкон берди.

Тарихий фактлардан ма'лумки, XIX аср бошларида Англия ҳукумати Ўрта Осиёни босиб олишга ҳозирлик кўриш мақсадида ўлканинг савдо йўллари ва ҳарбий стратегик аҳамиятга эга бўлган жойларини ўрганиш учун бирнеча экспедициялар ташкил этди. 1839—1840 йилларда биринчи инглиз-афғон уруши вақтида инглизлар Ўрта Осиё ерларига суқулиб киришга урунган эдилар. Инглиз қўшинларининг бир отряди ўзбек хонликлари чегараларига яқинлашган, сўнгра бир қатор жанглар натижасида улар улоқтириб ташланган эди.

Чор қўшинлари Ўрта Осиёнинг ички районлари сари силжиётган вақтда Англия маҳаллий хонликларга қарши ҳарбий ҳаракатлар бошлашга қарор қилди. 1865 йилда инглиз қўшинлари Ўрта Осиёда олиб бориладиган катта жангларга ҳозирлик кўрабошлади. Шундан кейинги йиллар давомида, Ўрта Осиё ерларининг Россияга батамом қўшилиб бўлганига қадар ҳам Англия мустамлакачилари ўлкага нисбатан ўз босқинчилик мақсадларини амалга оширишга уриндилар.

1867 йилда Тошкентда Туркистон генерал-губернаторлиги тузилди. Бухоро ва Хива хонликларида чор ҳукумати ўз протекторатини ўрнатди. Чоризм ўлкани ўз мустамлакасига айлантириб, меҳнаткашларни қаттиқ эксплуатация остига олди.

Чоризмнинг реакцион сиёсатига қарамай, Ўзбекистоннинг Россияга қўшилганлиги сўзсиз жуда катта прогрессив аҳамиятга эга бўлди. Йиртқич инглиз империализми панжасига тушиб қолиш хавфи бартараф этилганлиги устига ўзбек халқининг ва Ўрта Осиё халқларининг Россия блан кўпдан давом этиб келаётган иқтисодий ва маданий алоқалари янада кўпроқ мустаҳкамланди.

В. И. Ленин, рус капитализми ниҳоят қолоқ маҳаллий ҳунармандчилик ишлабчиқаришини сиқиб чиқариб, Ўрта Осиёни бутун дун'ё товар обороти доирасига тортгани, маҳаллий хусусиятларни — патриархал тузумга асосланган қадимги биқиқлик қолдиқларини йўқотиб, у ерда ўзи учун бозор вужудга келтирганини кўрсатиб ўтган эди.

Россияга қўшилгандан сўнг Ўзбекистоннинг асосий территориясида вахшиёна хонлик режими йўқотилди, идора этишнинг ўрта аср системаси тугатилди, янги ма'мурий тартиб жорий этилди, эски феодал солиқлар системаси ўрнига янги солиқ системаси амалга оширилабошланди.

1906 йилда битказилиб ишга туширилган Оренбург—Тошкент темир йўли Ўзбекистонни Россиянинг ички марказий районлари блан яна ҳам яқиндан боғлади.

Ўзбекистон Россияга қўшилгандан сўнг пахтачилик муайян даражада ривожланабошлади.

Пахтачиликнинг ривожланиши блан бирга Ўзбекистонда пахта тозалаш ва ёғ ишлаш саноати юзага келди ва ривожланаборди. 1908 йилга келиб Ўзбекистон территориясида бирқанча пахта тозалаш корхоналари мавжуд эди.

Россияга қўшилгандан сўнг Ўзбекистонда қишлоқ хўжалик ва саноат соҳаларидагина эмас, балки маданият соҳасида ҳам сезиларли даражада ижобий ўзгаришлар юз берди. Шаҳарларда дастлаб рус тилида, сўнгра ўзбек тилида газеталар нашр этилабошланди. Китоб ва журналлар пайдо бўлди, маданий ёдгорликлар ўрганилабошланди. 1870 йилда Тошкентда астрономия обсерваториясига асос солинди. Шу йилнинг ўзида шаҳарда дастлаб ўн минг том китобга эга бўлган кутубхона ташкил этилди. Шундай кутубхоналар Ўзбекистоннинг бошқа йирик шаҳарларида ҳам очилди. Музейлар ташкил этилди. 1885 йилда Тошкентда Россия боғдорчилик жамиятининг бўлими ташкил этилди.

Илғор рус олимларининг фаолияти Россиянинг Ўзбекистон блан бўлган маданий алоқаларини мустаҳкамлашда кўпгина роль ўйнади. Улар ўзбек халқининг тарихи, этнографияси, турмушини илмий асосда ўрганабошладилар. Машҳур шарқшунос олимлар — Н. Я. Бичурин, Н. И. Веселовский, Н. А. Аристов ва бошқалар ўзбек халқининг тарихи ва этнографиясини ўрганиш ишига асос солдилар.

Чор ҳукумати муттасил амалга оширган мустамлакачилик сиёсатига қарамай, ўзбек халқи Россияга қўшилгач, буюк рус халқининг илғор маданияти блан яқиндан танишиш, унинг жуда бой хазиналаридан баҳраманд бўлиш имкониятига эга бўлди. Рус халқи маданиятининг баракали та'сири остида Ўзбекистонда ма'рифат учун ҳаракат кучайди.

Илғор рус маданияти маҳаллий зиёлиларнинг энг яхши вакилларига катта ва баракали та'сир кўрсатди. Натижада маҳаллий ма'рифатчи ёзувчилар майдонга келди.

Машҳур ўзбек ма'рифатчи шоири Зокиржон Фурқат ма'рифатни кучайтиришга, рус халқи блан алоқани ўстиришга, рус маданиятини эгаллашга қизғин да'ват этди. Фурқат замондоши демократ шоир Муҳаммад Аминхўжа Муқимий ҳам меҳнаткаш деҳқонлар ва шаҳар ҳунармандларининг умид-орзуларини куйлади.

* * *

Ўзбекистоннинг Россияга қўшилишининг энг прогрессив томони — Ўзбекистон меҳнаткашларининг дун'ёда энг илғор, энг революцион рус пролетариати блан яқинлашуви, бирлашувидир. Ўзбекистон меҳнаткашлари миллий ва социал озодлик учун олиб борган ўз курашларида катта мадад берган буюк рус пролетариатидек содиқ дўст ва раҳбарни топдилар.

XIX аср охирларига келиб халқаро революцион ҳаракат Ғарбдан Шарққа, Россияга кўчди. Россия ленинизм Ватани бўлиб қолди. Рус ишчилар синфи чоризм, капитализм ва миллий зулмга қарши революцион курашга кўтарилди.

Ўзбекистон Россияга қўшилгандан сўнг фақат чор Россиясининг бир бўлаги бўлибгина қолмай, балки у революцион Россия — Радищевлар ва Чернишевскийлар, Желябовлар ва Ульяновлар Россиясининг ҳам бир бўлаги эди. Ўзбек халқи блан улуғ рус халқи ўртасидаги дўстлик умумий душманларга — чоризмга, капиталист ва помешчикларга ҳамда маҳаллий эксплуататорларга қарши биргаликда олиб борилган курашларда чиниқди ва мустаҳкамланди.

Ўзбекистоннинг Россияга қўшилиши ўлка меҳнаткашлар оммаси орасида марксизм-ленинизм улуғ ғояларининг тарқалишига олиб келди. Рус марксистлари Ўзбекистонда марксизм-ленинизм классикларининг асарларини тарқатабошладилар. Ўзбекистоннинг йирик шаҳарларида — Тошкентда, Самарқандда, Қўқонда, Марғилонда ва бошқа шаҳарларда социал-демократик тўгараклар ва ташкилотлар юзага келабошлади.

Ўзбекистонда марксистик адабиётни тарқатишда, рус революцион демократлари ғояларини, кейин эса марксизм-ленинизм ғояларини пропаганда қилишда, дастлабки социал-демократик тўгараклар ва ташкилотларни юзага келтиришда революцион фаолиятлари учун Россиянинг марказий районларидан чор ҳукумати томонидан Ўзбекистонга сургун қилинган сиёсий махбуслар актив роль ўйнадилар. 1902—1903 йилларда улар Тошкентда ишчилар ўртасида дастлабки социал-демократик тўгараклар ташкил этдилар, бу тўгаракларда марксизм-ленинизм классикларининг асарлари ўрганилди. Улар ишчилар ўртасида ленинча «Искра» газетасини ва бошқа нолегал марксистик адабиётларни тарқатдилар. 1904 йилда большевик М. В. Морозов Самарқандга келди. У Самарқандда ва бошқа шаҳарларда социал-демократик тўгараклар ва нолегал социал-демократик кутубхоналар ташкил қилди.

1905—1907 йил революцияси даврида Ўзбекистонда революцион идеяларни пропаганда қилиш жуда кенг тус олди. Маҳаллий социал-демократик ташкилотлар РСДРП нинг Петербург, Москва, Кавказдаги ташкилотлари блан яқин алоқа боғлаган эдилар.

Рус революцион социал-демократлари Ўзбекистон меҳнаткашларини чоризмга, капиталистларга, помешчикларга, бойларга, руҳонийларга, хонларга қарши сўнгги ва ҳал қилувчи жангларга ҳозирлашда жуда катта роль ўйнадилар.

Чор амалдорлари Ўзбекистон меҳнаткашларининг рус меҳнаткашлари блан яқинлашувига ҳарқандай йўллар блан тўсқинлик қилишга урундилар. Чор амалдорлари миллий адоват чиқаришга, бунда дин ва бошқа реакцион ан'аналардан фойдаланишга ҳаракат қилдилар. Броқ шунга қарамай, барча миллат меҳнаткашларининг рус пролетариати бошчилигидаги бирлиги, ҳамкорлиги ўсиб, мустаҳкамланиб борди. Бу бирликнинг кучи ва ҳаётийлиги 1905—1907 йил революцияси кунларида намоён бўлди.

Ўзбекистонда 1905—1907 йил революцияси Россиянинг марказий районларида бўлгани каби кенг тусга кирмаган бўлсада, бу революция ўлка меҳнаткашлари оммасини қизғин сиёсий кураш қучоғига тортди. Революция йилларида маҳаллий меҳнаткашлар оммаси Россия пролетариати блан бирга бўлишга, унинг раҳбарлигида кураш олиб боришга тайёр эканлигини намойиш қилди.

Революция йилларида маҳаллий ишчилар ҳаракати Россия пролетариатининг революцион кураши блан қўшилиб, у блан чамбарчас боғланиб кетди. Ер-сув учун маҳаллий меҳнаткаш деҳқонлар ҳаракати Россия деҳқонларининг чиқишлари каби ўткир ва кенг кўламда бўлмасада, лекин бу ҳаракат ишчилар синфининг революцион кураши та'сирида майдонга келган эди.

Биринчи рус революциясидан кейинги йилларда Россияда бўлиб турган барча революцион воқиалар Ўзбекистонга ҳам та'сир қилди. Ўзбекистонда бўлган революцион ҳаракат Россияда юзага келган умумий революцион фронтнинг ажралмас қисми сифатида яшади. Бу революцион фронтни ҳаракатга келтираётган бош куч илғор рус пролетариати бўлиб, унга Коммунистик партия бошчилик қилмоқда эди.

Йиғим-теримда ҳарбир минутдан тўла ва унумли фойдаланайлик!

Маленков номли колхоз раҳбарлари ўз ва'даларининг устидан қачон чиқадилар?

Ўртачирчиқ районидаги Маленков номли колхоз а'золари 585 гектар ерга чигит экиб, гектаридан 27 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олганлар. Бу мажбуриятни бажариш учун ҳалол меҳнат қилаётган ватанпарвар колхозчилар оз эмас. Ҳозирги кунда кўпминг килограммчилар ҳаракатига қўшилган илғор теримчилар сони 100 дан ошади. З. Тозабекова, Т. Сотиболдиева, А. Шулпанова ва шулар сингари илғорлар кунига 160—200 килограммгача етказиб пахта тераётирлар.

Колхоз графикка мувофиқ ҳар куни 16 тоннадан пахта териб давлатга топшириши керак. Лекин ҳозир ҳар куни териб топширилаётган пахта 6—7 тоннадан ошмайди. Хўш пахтанинг кам терилишига сабаб нима? Колхозда куч озми ёки пахта очилмаганми? Йўқ, куч ҳам етарли, пахталар ҳам қийғос очилган. Аммо колхоз раҳбарлари (раиси Асрақулов, партия ташкилотининг секретари Омаров ўртоқлар) ишни яхши ташкил қилабилмаётирлар. Биринчидан колхозда пахта теришга ажратилган 425 колхозчининг ҳаммаси теримга тўлиқ тортилмаган.

Айниқса колхознинг биринчи участкасидаги Қ. Болғабоев, М. Қолбаевлар бошлиқ бригадаларда аҳвол жуда ёмон. Бирқанча теримчилар нормани бажармайдилар, теримнинг сифати устидан контрольлик йўқ. Бу участкада 30 дан ортиқ киши бевосита пахта теришда иштирок этмай иккинчи даражали ишлар блан банд. Теримчилар нормани бажарганда, ошириб бажарганда ва пахтани сортларга ажратиб терганда қанча қўшимча ҳақ олишларини билмайдилар. Бу ҳам меҳнат унумининг пасайишига сабаб бўлмоқда.

Колхозда теримчиларга қулай иш шароити яратиб берилмаган. Пахта йиғимтерими бошланганига анча вақт бўлди, лекин ҳалигача ясли ва болалар боқча бинолари ремонт қилинмаган, тарбиячилар ўз ишларини яхши билмайдилар. Шунинг учун кўп болалар ясли ва боқчаларга тортилмаган. Натижада ба'зи болали аёллар ҳалигача пахта теримига чиқмаётирлар.

Колхозда пахта теримини барвақт туғаллаш учун 300 гектар ердаги ҳосил машина блан теришга ажратилган. Броқ пахтаси машина блан териладиган майдондаги ғўзанинг энди ўндан бир қисмигагина дори сепилган. Биринчи участкада ОДН машинаси бутунлай ишлатилмай, бекор турибди. Шу участкадаги ўртоқ Ўрозбоев бошлиқ бригаданинг 10 гектарлик пайкалида ғўза барги тўкилмаган бўлса ҳам пахтасини машинада теришга йўл қўйилган. Ғўзанинг баргига ўз вақтида дори сепишга ба'зи бригада бошлиқлари тўсқинлик қилдилар, лекин бунга қарши ҳечқандай чора кўрилмаётир.

Колхозда дала шийпонлари колхозчиларнинг чинакам дам олиш марказига айлантирилмаган, теримчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишлар йўлга қўйилмаган: теримчилар кундалик газета, журналлар, оммабоп китоблар блан та'мин этилмаган. Илғорларнинг иш методи оммалаштирилмаётир. Бригадаларда агитаторлар жуда кам кўринадилар.

Колхоз раҳбарлари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР колхозларида ва совхозларида 1954 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлаш тўғрисида» деб чиқарган қарорини колхозчиларга пухта тушунтирмаганликлари устига қарорда белгиланган тадбирларни ҳам амалга оширмаётирлар. Шунинг учун ҳам колхозда кунлик ва бешкунлик пахта териш ҳамда топшириш графиклари бажарилмаётир. Натижада Маленков номли колхоз бу йилги ҳосилни йиғиб-териб олишда ўтган йилдагидан анча орқада қолмоқда.

Колхоз раҳбарлари — раис Асрақулов ва парторг Омаров ўртоқлар район партия комитетида ва район ижроия комитетининг йиғилишларида пахта териш ва тайёрлаш сур'атини тобора кучайтириш тўғрисида кўп ва'да берадилар. Лекин улар ва'даларининг устидан сра чиқмайдилар. Район партия комитетининг секретари Пагяй, район ижроия комитетининг раиси Кусаев ўртоқлар эса Асрақулов, Омаровларнинг ва'дасига ишониб, улардан иш талаб қилиш ўрнига муросасозлик қилиб, ғанимат кунларнинг самарасиз ўтишига йўл қўймоқдалар.

Маленков номли колхоз сентябрьда йиллик планнинг 33 проценти миқдорида, я'ни 489 тонна пахта топшириши керак. Бунинг учун колхозда ҳамма имконият мавжуд. Колхоз раҳбарлари ана шу имкониятлардан тўла фойдаланиб, пахта териш ва уни давлатга топшириш соҳасида пухта иш олиб боришлари, бу соҳада барча имкониятлардан тўла ва унумли фойдаланиш учун курашишлари керак.

А. ҚАБДУЛОВ.

Звено бошлиғининг намунали иши

Оржоникидзе районидаги Маленков номли колхозда пахта териш ва тайёрлаш ишлари оммавий тус олди. Колхозда ҳар куни 1,5—2 процентдан отбор ва биринчи сорт пахта топширилаётир.

Ўртоқ Эргаш Эгамбердиев бошлиқ бригада а'золари бу йил 53 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта етиштириш учун социалистик мажбурият олган эдилар. Бригада далаларида мўл ҳосил етиштирилди.

Кўпминг килограммчилар ҳаракатига қўшилган илғор теримчилардан Қ. Пирматова, Т. Тиллаева, Р. Орипова ўртоқлар ҳар куни 190—195 килограммдан пахта термоқдалар.

Шу бригаданинг звено бошлиғи, комсомол а'зоси Махтуба Шоалиева звенога моҳирлик блан раҳбарлик қилмоқда. У бошлиқ звено а'золари 16 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш юзасидан олган мажбуриятларини ошириб бажариш учун курашмоқдалар. Ҳозиргача звено йиллик планнинг 40 проценти миқдорида пахта тайёрлаб, мусобақада олдинда кетаётир.

Звенода терим ишлари соатли график асосида уюштирилган. Махтуба Шоалиева график асосида ишлаб, кунига ўрта ҳисоб блан 190—200 килограммдан пахта тераётир. У сўнгги кунларда сур'атни янада ошириб, нормасини 3—4 ҳиссага етказиб адо этмоқда. Ўртоқ М. Шоалиеванинг соатли график блан ишлаш соҳасидаги тажрибаси кенг пропаганда қилинмоқда. Колхоз партия ва комсомол ташкилоти томонидан юборилган агитаторлар чевар теримчининг тез ҳамда икки қўллаб пахта теришини барча теримчиларга батафсил сўзлаб бермоқдалар. Дала шийпонларида чиқарилаётган деворий газета, «Жанговар варақа»ларда ўртоқ М. Шоалиеванинг иш усуллари тўғрисида хабар ва мақолалар ёзилмоқда.

Шу кунгача 3000 килограмм пахта терган чевар теримчи ўз мажбурияти — 15 тонна пахта териш тўғрисидаги ва'дасини ошириб бажариш мақсадида ғайрат блан меҳнат қилмоқда.

П. ЭРТОЕВ.

Ховос районининг илғор колхозчилари сўнгги кунларда йиғим-терим ишларини бирмунча кучайтириб юбордилар. Пахтакорлар бир-бирлари блан мусобақалашиб ишлаб, кун сайин кўпроқ пахта териш учун курашаётирлар. Райондаги Жданов номли колхозда теримчиларга қулай шароит яратиб берилганлиги сабабли иш унуми юқори бўлаётир. Колхоз пахтакорлари Ўзбекистон ССРнинг 30 йиллигига муносиб меҳнат совғаси тайёрлаш учун ғайрат блан меҳнат қилмоқдалар. Колхоздаги ўнлаб чевар теримчилар тез ва икки қўллаб пахта териш соҳасидаги ўз тажрибаларига амал қилиб, нуқул отбор ва биринчи сорт пахта термоқдалар.

Янги ерларда етиштирилган мўл пахта ҳосилининг бир граммини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олишда чевар теримчилардан ўртоқ Ш. Собирова айниқса ғайрат кўрсатмоқда. Мавсумда 10 тонна пахта териш мажбуриятини олган бу чевар теримчи кундалик нормасини доим ошириб бажараётир. У хирмонга ҳар куни 150—160 килограммдан пахта топширмоқда.

Суратда: Янгиерли чевар теримчи ўртоқ **Ш. Собирова** пахта тераётир.

Қ. Розиқов фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Машина блан пахта териш бошланди

Бу йил Бўка район колхозларида 6 минг гектар ердаги пахта машина блан терилади. Пахтаси машина блан териш учун ажратилган участкаларда тайёрлик ишлари тугалланай деб қолди.

Машина блан пахта теришни муваффақиятли ўтказиш учун ғўза баргларини сун'ий равишда тўкдириш катта аҳамиятга эга. Районнинг Қорақўйли қишлоқ советидаги Юсупов номли колхозда пахтаси машина блан териладиган 500 гектар ернинг 350 гектарига Курск областидан ёрдамга келган авиация отряди самолётларида дори сепилди. Шу блан бирга ОДН блан дори сепиш ҳам яхши ўтказилди.

Шунингдек, «Ленинобод», Вильямс номли, «XIX партс'езд» колхозларининг ғўзалари ҳам самолётлар, ОДН машиналари блан дориланиб бўлай деб қолди. Ғўза барги сун'ий равишда тўкилган участкаларда кўсакларнинг тез етилиши ва очилиши та'минланмоқда. Илғор колхозлар даласида пахта машина блан терилабошланди.

Я. ИСМАТОВ.

Россияда янги революцион кўтарилиш йилларида Ўзбекистонда ҳам революцион ҳаракат авж олаборди. Тошкент яқинидаги Троицкий лагерьларидаги сапёр солдатларнинг 1912 йилдаги чиқиши бунга яққол далил бўлаолади. Биринчи жаҳон уруши Ўзбекистонда ҳам революцион ҳаракатнинг янада кучайиши учун туртки бўлди.

Империалистик уруш оқибатида мамлакатда юзага келган революцион кризис Ўзбекистондаги 1916 йил воқиаларида ҳам ўз ифодасини топди. Бу қўзғолон иккиёқлама зулм — чор амалдорлари ва рус буржуазияси ҳамда маҳаллий эксплуататорлар зулми остида азоб чеккан маҳаллий меҳнаткаш омманинг Россияда тобора ўсиб бераётган революцион ҳаракат та'сири остида юзага келган революцион чиқиши эди.

Ўзбекистондаги миллий-озодлик ҳаракати Коммунистик партия томонидан пролетариатнинг чор самодержавиеси ва рус буржуазияси ҳокимиятини ағдариш йўлида олиб бораётган революцион кураши блан моҳирона қўшиб юборилди, бу икки ҳаракат бир революцион оқим бўлиб ривожланабошлади.

Ўзбекистонда революцион ҳаракатга қарши ўлароқ эксплуататор гуруҳларнинг реакцион, феодал-клерикал ва буржуа-миллатчилик ҳаракатлари юзага келди. Бу ҳаракатларнинг ташкилотчи ва илҳомчилари Ўзбекистонни Россиядан ажратиб юборишга ва бу ерда инглиз-америкали ва бошқа империалистлар протекторати шаклида хонликларни тиклашга интилар эдилар. Панисломизм ва пантуркизм уларнинг идеологик қуроли бўлиб хизмат қилди. Панисломизм ва пантуркизм идеологлари бўлган буржуа миллатчилари меҳнаткашларни революцион кураш йўлидан қайтаришга, ўзбек халқининг улуғ рус халқи блан бўлган дўстлигини бузишга зўр бериб ҳаракат қилдилар.

Броқ буржуа миллатчилари ўзларининг чиркин мақсадларини амалга ошираолмадилар. Меҳнаткашлар улар кўрсатган йўлдан бормадилар. Улар рус пролетариати ва Коммунистик партия раҳбарлиги остида пролетариат диктатураси учун курашни давом этдирдилар.

1917 йилда Коммунистик партия тинчлик учун бўлган умум демократик ҳаракатни, деҳқонларнинг помешчик ерларини эгаллаш йўлидаги демократик ҳаракатини, мазлум халқларнинг миллий озодлик ҳаракатини ҳамда пролетариатнинг чор самодержавиеси ва буржуазия ҳокимиятини ағдариб ташлаб, пролетариат диктатураси ўрнатиш учун бўлган социалистик ҳаракатини бирлаштириб бирбутун революцион кураш йўлига солиб юборди. Коммунистик партия Ўзбекистондаги ҳамда Россиянинг бошқа барча чекка ўлкаларидаги миллий озодлик ҳаракатларига чиндан ҳам революцион тус бераолди. Рус пролетариатининг Россиядаги барча миллатлар пролетариати ва камбағал деҳқонлари блан иттифоқ тузиб, Коммунистик партия раҳбарлигида пролетариат диктатураси учун олиб борган революцион кураши буюк ғалаба блан якунланди. Мамлакатда жаҳонда энг демократик ва халқчил ҳокимият — Совет ҳокимияти барпо этилди.

Четэл ҳарбий интервенцияси ва гражданлар уруши йилларида Ўзбекистон меҳнаткашлари рус пролетариати блан бир сафда бордилар ва Октябрь революцияси буюк ғалабаларини қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар.

Бундан 30 йил муқаддам — 1924 йилнинг октябрида Ўзбекистон ССРнинг ташкил этилиши ўзбек халқи ҳаётида муҳим тарихий аҳамиятга эга бўлган воқиа бўлди. Бизнинг республикамиз ўз хоҳиши блан СССР халқлари қардош оиласига тенгҳуқуқли а'зо бўлиб кирди. Улуғ рус халқининг қардошларча ёрдами туфайли, Коммунистик партия раҳбарлиги остида ўзбек халқи ўз социалистик миллий давлатини барпо этди, ўзбек социалистик миллати вужудга келди.

Буюк социалистик ўзгаришларнинг амалга оширилиши натижасида хўжалик ва маданият соҳасида давом этиб келган амалий тенгсизлик тугатилди. Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси маданияти, фан ва сан'ати гуллаб-яшнаган илғор индустриал-колхоз республикасига айланди. У, социализмнинг шарқдаги маш'али бўлиб қолди.

Миллий республикалар саноатининг, айниқса йирик саноатининг ривожланиш темплари бутун СССР саноатининг ривожланишидан анча тезроқ борди. Масалан, Ўзбекистон ССР да ва Ўрта Осиёнинг бошқа республикаларида йирик саноат махсулоти 1928 — 1951 йиллар давомида 22 марта ўсган бўлса, СССР бўйича йирик саноат маҳсулотининг ўсиши шу давр ичида 16 марта бўлди.

Ҳозир Ўзбекистон оғир саноати маҳсулоти республика халқ хўжалигининг барча тормоқлари ишлабчиқараётган маҳсулотнинг 50 процентини ташкил этади, ваҳоланки, у 1913 йили 2 процентни эгалларди, холос. 1950 йилда республикадаги йирик саноат корхоналарининг миқдори 900 дан ортиқ эди. 1952 йилда саноат ишлабчиқаришининг ялпи маҳсулоти 1913 йилдаги даражадан жуда кўп марта ортиқ, шу жумладан оғир саноат ишлаб чиқарган маҳсулот 317 марта кўп бўлди.

Республиканинг қишлоқ хўжалиги жуда катта ютуқларга эришди. Ўзбек халқи улуғ рус халқининг қардошларча ёрдами туфайли қишлоқда катта революцион ўзгаришни амалга оширди, колхоз тузуми ғалаба қилди, примитив йўсинда олиб борилган деҳқончилик ўрнига йирик, сермаҳсул социалистик қишлоқ хўжалиги юзага келди. Республика қишлоқ хўжалиги техника жиҳатидан ҳарқандай капиталистик мамлакат қишлоқ хўжалигидан олдинда туради.

1913 йилда Ўзбекистон территориясида 516 минг тонна пахта ҳосили етиштирилган бўлса, 1940 йилда 1 миллион 419 минг тонна пахта ҳосили олинди. 1954 йилда республикада пахта ҳосили 3 миллион тоннага, 1955 йилда 3 миллион 300 минг тоннага, 1958 йилда эса 4 миллион 200 минг тоннага етказилиши керак.

Совет ҳокимияти йилларида ўзбек халқининг маданияти мисли кўрилмаган даражада юксалди, гуллаб-яшнади. Доно ленинча-сталинча миллий сиёсат туфайли республикада катта маданий революция амалга оширилди.

Революциягача аҳолисининг фақат 1,6 процентигина саводли бўлган Ўзбекистонда ҳозир 5000 бошланғич ва ўрта мактаблар бўлиб, уларда 1 миллион 300 минг бола ўқимоқда.

Революциядан илгари Ўзбекистонда бирорта ҳам олий ўқув юрти йўқ эди. Ўзбекистон ССРда ҳозирги вақтда 36 олий ўқув юрти бўлиб, уларда 40 мингга яқин студентлар билим олмоқда. Республика 25 та илмий-текшириш институтларини ўз ичига олган Фанлар Академиясига эгадир. Бундан ташқари Ўзбекистонда 96 та илмий-текшириш муассасалари иш олиб бормоқда.

Ўзбек халқи хўжалик ва маданият соҳасидаги бу катта муваффақиятларга Коммунистик партия раҳбарлигида, улуғ рус халқи ва барча қардош совет халқларининг узлуксиз ва беғараз ёрдами туфайли эришди.

Ўзбек халқи эндиликда ўз тақдирини буюк рус халқи блан, СССР даги барча қардош халқлар блан абадий боғлагани ҳолда доно Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатимизда коммунизм қурилишдек буюк мақсад йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Ғ. ТУРАЕВ,
Л. ШЕК,
тарих фанлари кандидатлари.

КАСБ ТАНЛАШ

В. КОЧЕТОВ

«Литературная газета»сида Борисов шаҳрида яшовчи, босмахонада наборщик бўлиб ишловчи газетхон А. Чириковскийнинг ёзувчи В. Кочетовга ёзган очиқ хати босилган эди. А. Чириковскийнинг ўғли шу баҳорда ўрта мактабни тамомлаган. Шу муносабат блан оилада, бошқа мингларча оилаларда бўлганидек, ўғил учун касб танлаш масаласи жиддий муҳокама қилинди. Бунда йигитчада корхонада ишлашни ўзи учун ҳақорат деб билишдек нотўғри қараш бор эканлиги аниқланди. Ўғлининг бундай кайфиятидан ташвишга тушган А. Чириковский «Журбинлар» романининг авторига хат орқали мурожаат қилди. Газетхон ўз хатида совет ёшларида жисмоний меҳнатни менсимаслик кайфияти, совет жамиятига ёт бўлган кайфият қаердан пайдо бўлганлигини аниқлаш учун ота-оналарга ва ёшларга ёрдам беришни сўраган.

Қуйида биз ёзувчи В. Кочетовнинг «Сизнинг самимий маслаҳатингизни кутамиз» деган хатга ёзган жавобини босамиз.

Қимматли ўртоқ Чириковский!

Аввало, ота сифатида ўз ўғлингизнинг ҳаёт йўлини белгилаб, бир фикрга келганингиз учун чин қалбимдан табриклашга рухсат этасиз.

Совет ёзувчилари қаторида мен ҳам, шубҳасиз, сиз ва бошқа минглаб ота-оналарнинг 10-нчи синфларни тамомлаган ўз ўғил ва қизлари учун касб танлашда қўлимдан келган барча воситалар блан ёрдам беришга тайёрман. Лекин, бунда ҳатто чин юракдан айтилган энг самимий сўзлар ҳам албатта, камлик қилади. Юракдан айтилган самимий сўзлар блан бирга жиддий амалий тадбирлар блан мустаҳкамланган сўзлар ҳам керак.

Сизнинг хатингиздан мен сра ҳам ажабланганим йўқ. Агарда сиз август ойининг иккинчи ярмида истаган кунларингизнинг бирида ўзларингизнинг Борисовка шаҳрингиздаги шаҳарлараро телефон блан сўзлашувчи пунктга кирганингизда эди, у ердаги телефон орқали айтилаётган гаплар кўпинча конкурсдан ўтган ёки ўтмаган, институтга қабул қилинган ёки қабул қилинмаган йигит ва қизларнинг муваффақиятлари ёки муваффақиятсизликлари ҳақидагина боратётганлигига ишонч ҳосил қилган бўлар эдингиз.

Борисовка шаҳри бошқа шаҳарларимиздан ҳеч фарқ қилмайди деб ўйлаб, шуни дадил айтаоламанки, бошқа шаҳардаги ота-оналар бу ишга сизчалик астойдил киришишдан жуда ва жуда ўзоқдалар. Йўқ, бу ота-оналар ҳарқандай бўлганда ҳам ўз фарзандларини институтларга жойлаштиришни мақсад қилиб қўйганлар. Улар ўз фарзандларини қайси институтга бўлмасин, иш қилиб институтга жойлаштириб қўйсалар бас! Ўша кунларда улар 100 километрлаб телефон симлари орқали ўзларининг «обрўли» дўстларига, таниш-билишларига, ҳаттоки орқаворотдан таниш бўлганларга ҳам «Боряни жойлаштириб қўйинг!», «Митяга ёрдам беринг!», «Тамарага илтифот қилиб юборинг!» деб ялиниб ёлвордилар. Бу йил ўрта мактабларни тамом қилган йигит ва қизларнинг сони олий ўқув юртларига қабул қилиниши мумкин бўлган сондан ошиб кетди. Ахир, бу ҳол ма'рифат кенг қулоч отган, **умумий ўрта та'лим** кенг жорий қилинаётган бизнинг мамлакатимиз учун табиий эмасми? Ҳарбир совет граждани албатта инженер, конструктор, врач, ўқитувчи бўлиши шартми? Совет Иттифоқида ўн мингларча турли касб бор, дейдилар. Бу касбларнинг кўпчилиги олий ўқув юртлари орқалигина эгалланмайди. Агарда бизнинг митяларимиз ва тамараларимиз фақат ўқитувчи ва врач бўлаверсалар, бошқа касбларни ким эгаллайди, паровозни ким ҳайдайди, мартен печьларида ким пўлат қуяди, совет кишилари учун хушбичим кийимни ким тикади, улар учун ким буғдой экади, уй-жойларни ким қуради, ким янги-янги шаҳарлар бино қилади, хуллас, жамиятнинг моддий фаровонлигини ким яратади? Ахир, буларсиз яшаб бўлмайди-ку!

Айрим ота-оналар бу саволга жавоб беришдан бўйин товлаб бу фаровонликни бошқа кишилар яратишар... умуман бошқалар, иш қилиб бизнинг митяларимиз ва тамараларимиз эмас, дейишар. Шуниси ажабланарлики бу ота-оналарнинг ўзлари, уларнинг жуда, жуда кўпчилиги институт орқали касб эгаллаган эмаслар, улар — ўша ота-оналарнинг ўзлари бундан 20—25 йил муқаддам слесарьлик дастгоҳида, тўқимачилик машиналарида ишлар эдилар, портларда юк ташиганлар, ер ҳайдаганлар ва дон экканлар, бахтли ҳаёт қурувчилар тўғрисида қўшиқлар айтган эдилар. Бугун эса улар ўз болаларининг дастгоҳ ва машиналарда ишлашлари, плуг ва сеялка ҳайдашлари мумкинлигидан бирданига қўрқиб кетдилар.

Шундай ота-оналар ҳам борки, улар ўз болалари эндигина юришга ва гапиришга бошлашлари бланоқ, уларни то ҳанузгача мавжуд бўлган аллақандай «группаларга» — хотираларида француз тили блан Нижегород тилнинг унча мунча қолдиқлари сақланиб қолган қариб-чириб кетган мураббияларга тарбияга берадилар, сўнгра чет тилда дарс берадиган ва «инглизча» деб аталадиган мактабларга берадилар, лекин бу ота-оналар ўз болаларида инглиз тилини ўрганиш учун қобилият бор-йўқлигини суриштирмайдилар.

Ўртоқ Чириковский, сиз ўғил ёки қизлари 10-нчи синфни тамомлагач, бирор сабаб блан институтга киролмай, ишлашга тўғри келиб қолишдан қўрқадиган ота-оналар ҳали ҳам бор, у қандай бўлди, деб сўрайсиз. Бундай йигит ва қизларимизнинг қалбида жисмоний меҳнатни менсимаслик ҳиссини ким уйғотди, деб сўрайсиз.

Саволингиз ўринли ва тушунарли. Сиз балким ўз меҳнат фаолиятингиз бошланган даврни эслагандирсиз. Менинг тушунишимча бу давр Совет ҳокимияти даврига, тахминан 1923 йилларга тўғри келади. Шундай экан, сизнинг учун ҳамма эшиклар очиқ эди, сиз институтга ҳам киришингиз мумкин эди. Шундай эмасми? Лекин сиз ўз иштиёқингиз блан босмахонага наборщик бўлиб кирдингиз. Ахир, ҳозирда қирқ, қирқдан ҳам ошган, ёки эллик ёшга кирган кўпчилик кишилар ўз иштиёқи блан касб танламаганми? Улар мактабларни тамомлагач, олий ўқув юртларига кириб ўқишлари мумкин эмасмиди? Лекин, кўпчилигимиз бундай қилмадик. Мамлакатимизга ёш врачлар, инженерлар, ўқитувчилар керак эди, шунинг учун кўпчилигимиз институтларга ўқиш учун кирдик. Шу блан бирга, мамлакатимизга ёш токарьлар, тракторчилар ҳам керак эди. Шунинг учун биз станокда ишлашга, трактор ҳайдашга кетдик. Кетганда ҳам зўр хурсандлик блан кетдик, биз унга тайёр эдик. Бизнинг ота-оналаримиз, ҳалигиндай «мураббия»лардан, ҳарқандай текинхўрликдан ҳазар қилар эдилар. Улар меҳнатга, кишини тарбияловчи меҳнатга — ишчи ва инженер ҳамда тракторчи ва ўқитувчининг меҳнатига қаттиқ ишонар эдилар. Меҳнатнинг кучига бўлган бундай муқаддас ишонч ҳам бизга шу ота-оналаримиздан мерос бўлиб қолган. Ўша йиллари, биринчи бешйиллик йилларида заводларга, фабрикаларга ва қурилишларга кетганларимизнинг сони оз мунча эдими...

Ҳамма дастгоҳ ва станоклар ёнида қолиб кетганида бошқа гап эди. Йўқ, ҳамма дастгоҳ ва станоклар ёнида қолиб кетмади, албатта. Қачонлардир биз блан заводда ишлаган ишчиларнинг тақдири нима бўлди? Уларнинг бири — катта заводнинг бош инженери, иккинчиси станок ёнида ишлайдиган ишчи, юқори разрядли лекальщик, ўз ишининг моҳир устаси, олий мактабда лекция ўқийдиган ҳам бўлиб қолди. Учинчиси — агроном, тўртинчиси — актриса, бешинчиси — генерал...

Кишиларимизнинг ҳаёт йўллари олдиндан заказ қилиб қўйилмайди. Агарда сен ихтиро'чи бўлишни орзу қилсанг, албатта бўласан. Агар сен касалларни даволаш, уларнинг соғлиги учун курашишни иштиёқ қилсанг, сен врач бўласан. Агарда сен актёрликка, рассомликка, композиторликка ўз ҳаётингни, ўзингда бўлган барча яхши ҳислатларингни аямай бағишласанг, шундай киши бўлиб етишасан...

Ҳа шундай, новқирон дўстим! Сен олдин ўз майлингни, касбингни аниқлаб ол. Орангизда ота-оналари эркалатиб юборган, уларнинг таниш-билишларининг ёрдамига суяниб, талтайиб кетиб (ба'зан бундай таниш-билишларнинг ёрдами блан «икки» баҳоси халоскор «уч»га айлантирилади), мактабда энг қолоқ бўлсалар ҳам, уни ўз вақтида тамомлаб, вақтида институтга кирган, оқибатда эса ўз муддатида диплом олиб ўртача мутахассис бўлиб етишганлар йўқ дейсизми?

Орангизда, олий мактабга кирувчилар учун чиқарилган справочникка қараб ўзларига касб танловчилар, чунончи, Тоғ ишлари институтига «уч» баҳо олганларга ҳам стипендия берилавериши учун, Қишлоқ хўжалиги институтига, у ердаги директор ўринбосари амакиваччаси бўлгани учун, План—Экономика институтига эса, бошқа институтга кириш учун конкурсдан ўтаолмагани учунгина кирувчилар йўқ дейсизми?

Келажакка бундай бепарволик блан қараб бошланган ҳаёт кўнгилсиз, ўртача ҳаёт бўлади. Ихлос блан қилинмаган иш кишини қониқтирмайди. Бинобарин, киши ўз меҳнатидан хурсанд бўлмайди. Бу меҳнат фақатгина мажбурият, бир илож қилиб яшаш учун восита бўлиб, иш ҳақидан бошқа нарса бермайди. Бу ишингдан ўзинг ҳам хурсанд бўлмайсан, бошқалар ҳам. Мен бир хизматчи хотинни биламан. Бундан 15 йилларча муқаддам эридан айрилиб қолган бу хотиннинг уч боласи бор эди. У жуда қийналса ҳам уч боласига ўрта мактабни тамомлашга имкон туғдириб бериб, икки ўғил ва бир қизини институтларга жўнатди. Ўғиллар ҳақида ҳечнима демаса ҳам бўлади — улардан бинойидек инженерлар етишиб чиқди. Қиз эса... У медицина институтини тамомлади. У врач бўлса ҳам, ўз ишини севмайди, одамни тушунмайди. У ёшлигидан кийим тикишга қизиқар эди, ҳозир ҳам даволашдан кўра тикишни яхши билади. Унинг тикувчиликка бўлган қобилияти барбод бўлди. Нега? Чунки, онаси уни фақат медицина институтига киришга мажбур қилди. Онасига қизининг албатта врач бўлиши, олий ма'лумотли бўлиши керак бўлиб қолди.

Инсоннинг билимларга ва ма'лумотга бўлган интилиши жуда ажойиб фазилатдир! Бизнинг олий ўқув юртларимизнинг кенг тармоқлари миллионларча йигит ва қизларимизнинг бундай интилишларини қондиради. Лекин, олий ма'лумот фақат диплом блан белгиланиб, диплом блан бирга келадими? Бугунги кунда халқ демократияси мамлакатларининг илғор ишчилари учун намуна бўлаётган, инженерларга дарс бераётган токарь ва пўлат қуювчиларимизни ўз касблари бўйича олий ма'лумотли деялмаймизми?

Қандай қилиб, ўртоқ Чириковский, ба'зибир ота-оналар ўз фарзандларининг жисмоний меҳнат блан шуғулланишидан чўчийдилар, болалар эса жисмоний меҳнат блан боғлиқ бўлган касбларга менсимай қарайдилар?

Шундай бўлишига бизнинг ҳаммамиз: мен ҳам, сиз ҳам, миллион-миллион ота-оналар ҳам, юзларча ёзувчиларимиз ҳам, мингларча сан'ат ходимларимиз ҳамда газета, журналларимиз, кино, радио, театр ва мактабларимиз ҳам айбдор.

Мамлакатимизда ёшларимиз учун барча йўлларнинг очиқ эканлиги бизни маҳлиё қилиб қўйди. Биз бунга берилиб кетиб, фақат олий мактабни тамомлаганда эгалланадиган касбнигина тарғиб қилдик, ҳамма болалари институтларда ўқийдиган оилаларни кўкларга кўтариб мақтадик. Биз коммунизм жамиятида ақлий меҳнат блан жисмоний меҳнат ўртасидаги чегара йўқ бўлиб кетади, деб такрорладик. Аммо, бу йўқ бўлиб кетиш процессини биз биртомонлама тушундик ва жисмоний меҳнат ўрнини батамом ақлий меҳнат эгаллайди деб, ўйлаган эдик.

Кўпчилик мана шундай мулоҳаза қилган эди: мамлакатимизда техниканинг барқ уриб яшнаши туфайли одамдан асосан жисмоний куч талаб қиладиган ихтисосланмаган касблар йил сайин ўлиб боради. Масалан, ҳозир заводларда темирчилар илгаригидек болғалар блан ишламайдилар, қурилишларда ғиштни елкада ташилмайди, шахталарда кўмир чена ва от қўшилган аравалар блан ташилмайди, ва ҳоказолар. Буларнинг ҳаммаси рост. Лекин, ишчи меҳнати керак бўлмайдиган вақт келадими? Ўйлайманки, бундай давр келмаса керак. Бу меҳнат юқори даражада ривожланган техникага асосланади, лекин ишчи меҳнати керак бўлади.

Биз, жисмоний куч сарфлаш блан боғлиқ бўлган ишчи меҳнатини келажак ҳақидаги ўз тасаввурларимиздан чиқариб юбордик. Ақлий меҳнат блан боғлиқ бўлган касбнигина куйлаш ва тарғиб қилиш ҳам шундан бошланди.

Бизнинг ўқучиларимиз ажойиб конструкторларнинг, янгилик кашфиётчиларининг меҳнатини биладилар-у, бевосита, ўз қўли блан моддий бойликлар яратучиларнинг меҳнати ҳақида жуда оз биладилар. Бизда ҳали ишчининг олижаноб меҳнати куйланмаган, биз унинг поэзиясини очиб берганимиз йўқ.

Ишчилар синфимиз ҳақидаги романлар, повестьлар, поэмалар, кино-фильмлар, пьесалар қани? Булар жуда оз. Бундай асарлар кинофильмлар, пьесалар яратилган тақдирда ҳам узоқни кўролмайдиган ба'зи танқидчи ва адабиётшунослар уларга «ишлабчиқариш романи», «ишлабчиқариш поэмаси» деган инвентарь номерларини тақиб қўядилар. Бундай асарларни гўё фақат инсон руҳини (аммо унинг меҳнатини эмас) тасвирлашга бағишланган асарларга таққослаб, «асл, ажойиб» адабиётлар полкасидан улоқтириб ташлайдилар. Бас, адабиётда ҳарқандай машина ва меҳнат жасоратлари акс этдираверилмасин, ундаги пўлат қуючи цехлар қуриш ҳақидаги гаплар битирилсин, фақатгина инсон руҳи ҳақидагина ёзилсин, деб уқдираётганларнинг овозини эшитмаяпмизми? Ахир, биз ўз касблари соҳасида илғор методлар ишлабчиқараётганлар ҳақида, станок олдига биринчи бор келиб, биринчи марта моторни юргизиб юборганлар ҳақида ҳамда меҳнатда илғор бўлган йигит ва қизларимиз ҳақида асар ёзганларни бор кучлари блан масхара қилган шоирларнинг поэмаларини ўқиганимиз йўқми?

Билмадим, балким мен ноҳақдирман. Лекин, менингча, пўлат қуючи цехлар барпо қилиш, ўз касблари соҳасида илғор методлар топиш учун бўлган кураш бўлмаса — хуллас, меҳнат бўлмаса, совет кишисининг, замонамиз қаҳрамонларининг руҳини очиб бериш мумкин эмас.

Шундай қилиб, адабиёт ва сан'ат совет кишилари қилаётган онгли меҳнатнинг бутун гўзаллигини кўриб ва сезиб олишда ёшларимизга ҳозирча кам ёрдам бермоқда. Ишчи меҳнатининг ёшларимиздан жуда эҳтиётлик блан яшириб юрилиши ҳам бунга кам ёрдам бермоқда. Масалан, кўп жойларда ишчи касбларини ўз болаларига мерос қилиб қолдиришдек, ажойиб традиция аста-секин йўқолиб кетмоқда. Нима учун? Мана шунинг учунки, йигит ва қизлар ўз ота-оналарининг меҳнатлари ҳақида ҳечнима билмайдилар, ўз ота-оналарини станок ёнида кўрмайдилар. Яқинда бир область комитетининг секретарьларидан бири менга ўзининг қачонлардир ишчи бўлганлигини сўзлаб берди. У ёшлигида ҳар кун отасига заводга тугунчада овқат олиб борган, у ҳар кун цехни, машиналарни кўрган, отасини ҳам ҳар кун иш устида кўриб, отасининг усталигига қойил қолган. Унинг келасида худди отасидек машиналарни қойил қилиб ишлатадиган ишчи бўлишига ҳечқандай шубҳаси йўқ эди.

Болаларимиздан қайси бири ўз отасининг кучли дизель моторлари учун колинчатий вал қуяётганини, гигант турбиналар учун курак ясаётганини, комбайн йиғаётганини кўрганлиги блан фахрланаолади. Институтларда болаларнинг диққатини инженерлик, врачлик, ўқитувчилик касбига тортиш учун «очиқ эшиклар кунлари» ташкил этилган. Нима учун бизнинг ажойиб заводларимизда очиқ эшиклар куни ташкил этилмайди? Ленинграддаги Киров номли заводда, Москвадаги Сталин номли автомобиль заводида, Свердловскдаги Уралмаш заводида ва бошқа юзлаб заводларимизда болаларда катта таассурот қолдирувчи ҳамда уларга ўз ҳаётий йўлларини белгилаб олишда ёрдам берувчи заводларда очиқ эшиклар куни нега йўқ?

Мактабларимизнинг юқори синфларига қишда ва баҳорда турли институтлардан вакиллар келиб, улар ўз суҳбатлари блан болаларни ўзлари келган ўқув юртларига қизиқтирадилар. Шундай экан, нима учун заводларимиз мактабларга ўз токарьларини, лекальщикларини, кемасозларини, разметчикларини вакил қилиб юбориб, уларни ўз меҳнатлари тўғрисида болалар олдида сўзлатмайдилар?

Болалар фақат завод деворларини, ўз ота-оналарининг кўкрагидаги орден ва медальларни кўрибгина қолмай, ота-оналарнинг бу мукофотларга қандай қилиб сазовор бўлганликларини ҳам кўрсатишнинг иложи йўқми? Заводдаги ўз ишининг моҳир усталари бўлган ишчилар блан болаларни тез-тез учраштириб туришнинг иложи йўқми?

Болаларга ишчи касбларини онгли равишда танлаб олишга политехника мактаблари ҳам ёрдам бериши мумкин эди. Лекин, афсуски, мактабларда политехника та'лими берилмаётир. Мактаблар ҳалигача болаларга эгов, парма, рандa ушлашни ўргатгани йўқ. Асбобларни ишлатишни билган одам қўли қандай ажойиб кучга эга эканлигига ишонтираолгани йўқ. Ба'зи мактабларда ўз ўқувчиларини агар улар «икки»ларини тузатмасалар, уларни — болаларни корхонага жўнатиб юбориш блан қўрқитувчи айрим ўқитувчилар ҳам бор. Одамлар орасида «Ўқимасанг подачи бўласан» деган бема'ни гаплар ҳам бор. Бу қўрқитувчи ўртоқ афтидан, подачиларнинг ҳозирги вақтдаги иш шароитлари ҳақида, яхши подачининг бугун махсус курсни тамомлаганлиги, чорваларнинг яшаш шароитларини а'ло даражада билишлиги, ҳозирда улар Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари ҳамда Сталин Мукофоти лауреатлари бўлиб етишаётганликлари ҳақида ҳечнарса билмаса керак.

Бизда «озода» ва «қора иш» йўқ. Ҳарқанақа меҳнат ҳам шарафлидир. Бу ўринда фақат йигитчанинг ўзининг у ёки бу касбни эгаллашга бўлган истаги ҳақидагина гапириш мумкин. Ба'зиларнинг истаги аниқ, шубҳасиз ва соф бўлади. Бошқаларники эса ҳавойи бўлиб, унингча касбнинг «сердаромад» ёки «камдаромад» турлари бўлади. Сиз жуда ҳақлисиз, ўртоқ Чириковский, ҳаммамиз биргаликда бор кучимизни бирлаштириб, уни сиз айтгандай, ақлий — «енгил меҳнат»нинг жисмоний — «оғир меҳнат»га қараганда қандайдир афзаллиги ҳақидаги афсонани йўқ қилиб, пучга чиқариб ташлашга қаратишимиз лозим. Менинг учун, масалан, ҳаётимнинг энг порлоқ вақти заводда ишлаб юрган даврим, я'ни оддий ишчи деб аталган даврим бўлган. Коллективнинг кучи ҳақидаги, ўртоқлик ва дўстлик ҳақидаги, ишчилар синфига мансуб кишиларнинг олийжаноб ва гўзал фазилатлари ҳақидаги тушунча менда биринчи марта заводда пайдо бўлган.

Кечирасиз ўртоқ Чириковский! Сиз мендан қисқагина жавоб беришимни сўрагансиз, аммо бу жавоб узун бўлиб кетди. Лекин, қанчалик узун бўлмасин, сиз хат орқали кўтарган бу жиддий масала ҳақида жуда асосли қилиб ҳали кўп ёзиш керак.

(«Литературная газета»дан).

Ғарбий Германиядаги ва Ғарбий Берлиндаги жосуслик-диверсия ташкилотлари тугатилсин

СССРНИНГ ГЕРМАНИЯДАГИ ОЛИЙ КОМИССАРИ УРТОҚ Г. М. ПУШКИННИНГ АҚШНИНГ ГЕРМАНИЯДАГИ ОЛИЙ КОМИССАРИ КОНЭНТГА МАКТУБИ

БЕРЛИН, 23 сентябрь (ТАСС). СССРнинг Германиядаги олий комиссари ўртоқ Г. М. Пушкин АҚШнинг Германиядаги олий комиссари Конэнтга 23 сентябрьда мактуб юборди. Мактубнинг тексти қуйида э'лон қилинади.

«Германия Демократик Республикаси ҳукумати томонидан менга топширилган материаллар Германия Демократик Республикаси давлат хавфсизлиги органлари томонидан Ғарбий Берлинда ва Ғарбий Германияда бўлган жосуслик-диверсия ташкилотларининг Германия Демократик Республикасига қарши қўпорувчилик ишлари олиб борганликларига доир жуда кўп фактлар очиб ташланганлигини кўрсатади.

Материаллардан ма'лум бўлишича, кейинги вақтларда Германия Демократик Республикасида мазкур ташкилотларнинг жосус ва диверсантларидан 400 дан кўпроқ киши қўлга туширилган ва, бундан ташқари, 100 тадан кўпроқ агент ўз ихтиёри блан келиб, ўзларининг жиноий ишларини айтиб берганлар ва товба қилганлар.

Шу нарса аниқланганки, қўлга тушган ва ўз ихтиёри блан келиб таслим бўлган расмий ходимлар ва агентлар Ғарбий Берлиндаги ва Ғарбий Германиядаги америка разведка марказларида, шунингдек номлари немисча бўлса ҳам, аммо ҳақиқатда америка жосуслик-диверсия марказларининг бўлимлари бўлган ташкилотларда, шу жумладан ҳаммага ма'лум гитлерчилардан Гелен ва Бланк бошчилигидаги «ваҳшийликка қарши кураш группаси», «эркин юристларнинг тергов комитети», «Шарқ сиёсий қочқинларининг бирлашмаси», «ХДС шарқ бюроси» деган ва бошқа номдаги ташкилотларда хизматда бўлганлар. Агентларга Германия Демократик Республикаси гражданларининг ҳаётига суиқасд қилиш, Германия Демократик Республикаси ҳақида ва Совет Армияси тўғрисида жосуслик ма'лумотларини тўплаш, Германия Демократик Республикаси бошқарув аппаратининг ишини издан чиқариш, саботажчилик ўтказиш ва бошқа жиноий ишларни амалга ошириш тўғрисида топшириқлар берилган.

Чунончи: Геленнинг жосуслик-диверсия ташкилоти топшириқларини бажариб келган агент Вейгель Варнемюндаги кемасозлик қорхонасида қурилаётган пароходни ёндирувчи ампулалар ва портлатувчи моддалар ёрдами блан йўқ қилиб юборишга уринган. Вейгель тергов вақтида, Росток ва Шверин округларини электр қувватидан маҳрум қилмоқ учун юқори вольтли электр линиясининг таянчини портлатиш тўғрисида ҳам топшириқ олганлигини айтиб берган.

Август ойида Германия Демократик Республикасининг органлари Гелен разведкасининг агентлари бўлган Карл Юлиус Вильгельм Бандиловни, Эвальд Михаэль Мизерони ва Кети Элла Фрида Дорнни қамоққа олганлар. Булар Германия Демократик Республикасининг темир йўл транспортида қўпорувчилик ишларини олиб борганлар. Уларнинг ҳаммаси, муҳим темир йўл об'ектларида (темир йўл узелларида, кўприкларда, деполарда, сув босимли башняларда) диверсиялар тайёрлаганликларига иқрор бўлган. Диверсантларнинг ёнидан шифрлар, кодлар, инструкциялар ва жиноий ишларни амалга ошириш учун керакли бошқа воситалар топилган.

«Эркин юристларнинг тергов комитети» деб аталган ташкилот томонидан Германия Демократик Республикаси территориясига юборилган агент Хэнель Пирндаги «Кунтсзейденверк» заводининг ишчиси Макс Новакни сианистий калий блан заҳарлашга уринаётган вақтида қўлга тушган. Хэнель тергов вақтида, завод ишини тўхтатиб қўймоқ учун кабель каналини портлатиш тўғрисида ўзига топшириқ берилганлигини айтиб берган. Ишчи Новак мана шу қўпорувчилик ишининг амалга оширилишига халақит берган.

«Кураш группаси»нинг диверсанти бўлган, 1954 йил январь ойида қўлга тушган Войте темир йўлда авария ташкил қилганлигини ва бунинг натижасида бирқанча кишининг ўлишига сабаб бўлганлигини бўйнига олган. Шу ташкилотнинг бошқа бир диверсанти Геслер Магдебургдаги «Эрнст Тельман» заводининг ишини тўхтатиб қўйиш ва ундаги одамларни ўлдириш мақсадида шу заводнинг темирчилик цехини портлатиш ҳақида топшириқ олган. Диверсантлардан Хорней ва Гросcларга «Вольфен» кинофабрикасидаги турбинани ишдан чиқариш ва фабрика трубасини портлатиш тўғрисида топшириқ берилган. Фабрика ишчиларининг ҳушёрлиги туфайли бу диверсиянинг олди олинган.

«Кураш группаси»нинг қўлга тушган агентлари тергов вақтида, қалбаки кўрсатмалар, фармойишлар ва директивалар тарқатиш йўли блан, шунингдек ходимларни қўрқитиш ва чўчитиш йўли блан давлат аппаратининг айрим бўғинларидаги ва корхоналардаги ишларни издан чиқариш тўғрисида топшириқлар олганликларини айтиб бердилар. Агентлар бу қўпорувчилик ишларини америка разведка органларида ишлаб чиқилган «ма'мурий тўсқинликлар қилиш плани» деб аталган планга мувофиқ олиб борганлар.

Жосуслик-диверсия ташкилотлари агентларининг жиноий ишларини исботлаб берадиган жуда кўп аш'ёвий далиллар Германия Демократик Республикасининг тергов органларида бор. Қўлга тушган агентларнинг ёнидан карабинлар, тўппанчалар, портлатувчи моддалар ва автомат равишда портлайдиган бомбалар, Америкада ишланган қабул қилувчи-эшиттирувчи бирнеча ўнта ихчам радиостанциялар, алоҳида фотоаппаратлар, кўп миқдорда пичоқ ва ханжарлар, ёндирадиган ампулалар, бикфорд пилталари, заҳарлар, шунингдек шифр кодлари, махсус сиёҳлар ҳамда жосуслик ва диверсия учун керакли бошқа воситалар топилган.

Гелен разведка ташкилотининг собиқ хизматчилари Хейер Капанке ва бошқа кишилар Германия Демократик Республикасига қочиб ўтдилар ва ўт қўйишлар, диверсиялар, ўлдиришлар ва Германия Демократик Республикаси аҳолисига қарши қилинган бошқа душманчилик ишлари Гелен ташкилотида шу мақсад блан тузилган ва гитлерчиларнинг АБЦ-2 ташкилотининг методи асосида ишлайдиган махсус бошқарма олдиндан ишлаб чиққан план асосида олиб борилганлигини кўрсатучи ҳужжат ва материалларни топширдилар.

Қўлга тушган агентларнинг тергов вақтида ўз ихтиёрлари блан айтиб берган сўзларига асосланучи мавжуд тергов материаллари, уларнинг Германия Демократик Республикасига қарши жиноий иш олиб борганликларини исботловчи жуда кўп фактлар америка жосуслик-диверсия ташкилотлари Шарқий Германия блан Ғарбий Германиянинг яқинлашувига тўсқинлик қилишни, немислар ўртасидаги ҳамжиҳатликни йўқотишни ва Германияни тинч йўл блан бирлаштириш ишига жиноий воситалар блан халақит беришни ўзларига мақсад қилиб олганликларини кўрсатади.

Буни жосуслик-диверсия группалари қатнашчиларининг бевосита иқрор бўлиб айтган гаплари, жумладан, Америка жосуслик ташкилотининг ходими Бартш кўрсатмаси блан иш олиб борган агент Матлинскийнинг терговда айтиб берган гаплари тақидлайди.

Америка ва Ғарбий Германия жосуслик-диверсия ташкилотларининг қамоққа олинган ва ўз ихтиёри блан таслим бўлган агентлари тергов вақтида, Германия Демократик Республикаси блан Ғарбий Германия ўртасидаги иқтисодий алоқаларнинг ривожланишига қарши ҳаракат қилиш тўғрисида ўзларига йўл-йўриқ берганлигини айтиб бердилар. Гелен разведкаси филиалларидан бирининг раҳбари июнь ойида терговда, ўз ташкилотининг Германия Демократик Республикаси блан савдо алоқаси бўлган барча ғарбий немис фирмаларини систематик равишда кузатиб турганлигини айтиб берди. Шу кузатиш материаллари америка ва Ғарбий Германия ма'мурларига топширилиб турган, улар дўқ қилиш, қўрқитиш ва иқтисодий таз'йиқ ўтказиш методларини қўлланиб, мазкур фирмаларни Германия Демократик Республикаси блан савдо-сотиқ қилишни тўхтатишга мажбур этганлар.

Тергов ва суд органларининг материаллари шуни кўрсатадики, Ғарбий Германияда ва Ғарбий Берлинда бўлган жосуслик-диверсия ташкилотлари ўзларининг кўпчилик агентларини гитлерчиларнинг разведка хизматида, гестапода, хавфсизлик хизматида, ССда ишлаган шахслардан, шунингдек сиёсий жиноятчилар ва бошқа жиноятчилар орасидан танлаб олмоқдалар. Шу блан бирга, мазкур ташкилотлар қўрқитиш, дўқ қилиш ва алдаш методларини қўлланиб, софвиждонли немисларни ўз ватанининг манфаатларига қарши қаратилган жиноий ишларга тортишга уринмоқдалар. Жумладан, қочқинлар орасидан агентлар олинмоқда. Ғарбий Берлинда (Мантейфельштрассе, 31) қочқинларни тергайдиган махсус пункт тузилган, шу пунктда қочқинларни тергаб, софвиждонли кишиларни жосуслик ва диверсия ишларида қатнашишга тортмоқдалар. Шу тариқа жосуслик ташкилотларининг тузоғига тушган кишилар кейин махсус равишда ўқитилиб, Германия Демократик Республикасига жиноий топшириқлар блан юборилмоқдалар.

Тергов материаллари блан шу нарса аниқландики, жосуслик-диверсия ташкилотлари балоғатга етмаган ўсмирлар ва қизлардан ва ҳатто болалардан ўз мақсадлари учун фойдаланмоқдалар. Чунончи, агентлардан Вольф ва Фишер тергов вақтида, мактаб ўқувчиларидан Христа ва Урсула Веберларни ҳамда бошқа болаларни инструкция-варақалар тарқатишга мажбур қилганликларини айтиб бердилар. Шу инструкция-варақаларда паровозлар ҳамда вагонларнинг подшипникларига қум сепиб қўйиш, телефон симларини узиш, сигнал установкаларига шикаст етказиш ҳамда транспортда бошқа хил диверсиялар қилиш тўғрисидаги кўрсатмалар ёзилган. Вольф шу тариқа тарқатилган ҳарбир варақа учун болаларга 25 пфеннигдан пул тўлаган. Гелен агентларидан бир группаси Коттбус округида мактабларга кириб, ўқувчиларни пул блан сотиб олишга ва уларни жосуслик ишларига тайёрлашга уринган. Бунинг учун агентлар ҳар ойда 80 маркадан пул олиб турганлар.

Фактлар шуни кўрсатадики Америка ҳарбий разведка органлари оккупациячи ма'мурларнинг мавқи'лари ва ҳуқуқларидан суиисте'мол қилиб, Ғарбий Германияда ва Ғарбий Берлинда ўзларининг агентлик бўлимларини тузганлар, бу бўлимлар Германия Демократик Республикасига ва Совет Армиясига қарши жосуслик ва қўпорувчилик ишлари олиб бормоқдалар. Тергов материаллари блан шу нарса аниқландики, америка ма'мурлари Ғарбий Берлиннинг ўзидагина 17 та қўпорувчилик ва разведка бўлимлари ташкил қилганлар. Қуйидагилар шулар жумласидандир: Америка олий комиссари ҳузуридаги разведка бошқармаси олий комиссарнинг Берлин ваколатхонаси биносида Клейаллеядаги, 170-нчи уйда жойлашган, шу бинода американи разведкачи Бейли бошчилигидаги «сиёсий диверсия бўлими» ҳам жойлашган; Америка ҳарбий-денгиз разведкасининг органи «Нейви интеллидженс» (Берлин-Целендорф, Клейаллея, 180) американи капитан Дэй раҳбарлигида ишламоқда; АҚШ ҳарбий-ҳаво разведкасининг Висбадендаги бошқармаси ва унинг Ғарбий Берлиндаги махсус текширишлар бўлими «Оу Эс-Ай» (office of special investigation) деб аталган филиали. У. Темпельгоф аэродроми районидаги «Колумбхаус» биносида жойлашган, унинг раҳбарлари — Бауэр, Аллендорф ва бошқалар; Америка сиёсий разведкасининг бўлими (Берлин, Кайзер-Вильгельмштрассе, 4); Америка 8-нчи район контрразведка бошқармаси «Си-Ай-Си» (Берлин-Целендорф, Клейаллей, 172). Америка ҳарбий разведкаси ва контрразведкаси «Эм-Ай-Дининг 7880-нчи бўлинмаси» деган органи (Берлин-Целендорф, Клейаллея, 80). «Смит», «Паркер», «Петерзен» деган номларда юручи Ливингстон бошчилик қилади. Кейинги икки ой ичида мазкур америка жосуслик-диверсия ташкилотларининг 155 агенти Германия Демократик Республикасининг органлари томонидан қўлга туширилди ва ўз ихтиёрлари блан қочиб ўтдилар. Менга топширилган материаллардан яна шу нарса ҳам кўриниб турибдики, Гелен, Бланк ташкилотлари ҳамда Ғарбий Германиядаги бошқа жосус-диверсия марказлари Америка разведка органлари орқали пул блан та'минланмоқдалар ва шу органларнинг директиваларига мувофиқ иш олиб бормоқдалар. Қўлга тушган агентларнинг терговда айтиб берган гапларига қараганда, Гелен разведкасининг «бош дирекция» деб аталучи марказий штаби Мюнхен яқинидаги Пуллах деган жойда бўлган америка ҳарбий шаҳарчасида жойлашган. «Бош дирекция»да америка разведкаси томонидан юборилган 40 тадан кўпроқ эксперт ва кенгашчилар, шу жумладан полковник Хендрикс, подполковник Дуиль, майор Шмитмор ва бошқалар ишламоқда. Гелен ташкилотининг бош вакиллари деб аталган муассасалар Мюнхенда, Франкфурт-Майнда, Дармштадтда, Бременда ва америка зонасининг бошқа шаҳарларида иш олиб бормоқда. Бошқа жосуслик-диверсия ташкилотларининг ҳамда уларнинг филиалларининг катта кўпчилиги америка зонасида ва Берлиннинг америка секторида жойлаштирилган. Ма'лумки, Гелен разведкаси ҳар йил америка манба'ларидан 20 миллион марка пул олади. «Эркин юристларнинг тергов комитети» деб аталган комитет ҳар ойда америка разведкачиси Вайн орқали 65 минг марка пул олиб туради. Ғарбий Германиядаги ва Ғарбий Берлиндаги бошқа жосуслик-диверсия ташкилотлари ҳам америка манба'ларидан мунтазам равишда пул маблағлари олиб турадилар.

Ғарбий Берлинда Америкага қарашли «Риас» радиостанцияси Германия Демократик Республикасига қарши жосуслик-диверсия ишлари олиб боришда алоҳида роль ўйнамоқда. «Риас»нинг сиёсий бўлими Германия Демократик Республикаси территориясида ўз агентларини ташкил қилишга уринмоқда ва жосуслик ма'лумотлари тўплаш учун ҳамда диверсиялар ва саботаж ташкил қилиш учун «мухбирлар» деган ном остида ўз агентларини юбормоқда.

Диверсант Лукке тергов вақтида, «Риас» ходими Парзенов (унинг яна бир бошқа номи Цербе Иоганн) топшириғи блан Фюрстенвальд шаҳридаги халқ корхонаси «Райфенверке» складига ўт қўйганлигини, шу ёнғин натижасида бирқанча киши ўлганлигини ва 4 миллион маркалик зарар етганлигини айтиб берди. «Риас» радиостанциясининг махсус код бўйича эшитдирувчи технический трансляциялари Германия Демократик Республикасига жосуслик-диверсия ташкилотлари томонидан юборилган агентларга йўл-йўриқлар бериб туради ва уларнинг ишларини марказлаштириб туради.

Германия Демократик Республикасига ва совет қўшинларига қарши олиб борилаётган жосуслик-диверсия ишларини кўрсатучи фактларнинг фақат бироз қисми мана шулардан иборатдирки, бунинг учун жавобгарлик аввало америка оккупациячи ма'мурлари устига тушади.

Германияда олиб борилаётган жосуслик-диверсия ишларини америка ма'мурлари томонидан рағбатлантириш сиёсати Германияни тинч ва демократик йўлда ривожлантириш ҳақида Потсдам битими бўйича ва тўрт давлат имзолаган бошқа битимлар бўйича АҚШнинг ўз зиммасига олган мажбуриятларига асло тўғри келмайди. Очиқ ва ойдин кўриниб турибдики, бундай сиёсат муайян мақсадни — Германияда хавотирлик ва ишончсизлик вазиятини вужудга келтиришни, Шарқий Германия блан Ғарбий Германия ўртасида яқинлик бўлишига йўл қўймасликни ва Германиянинг парчаланганлигини чуқурлаштиришни кўзда тутади.

Табиийдирки, бу сиёсатга немис халқи хайрихоҳ бўлаолмайди. Америка жосуслик-диверсия ташкилотлари томонидан Германия Демократик Республикасига юборилган агентларнинг кўпчилиги аҳолининг актив ёрдам бериши туфайли қўлга туширилганлигини ва фош қилинганлигини тасодифий бир нарса деб бўлмайди. Яна шу нарса ҳам характерлидирки, юқорида айтиб ўтилганидек, юзтадан кўпроқ агент Германия Демократик Республикаси органларига ўз ихтиёрлари блан келиб таслим бўлдилар, америка разведкаси блан бўлган ўзларининг жиноий алоқалари миллат манфаатларига бутунлай қарши эканлигини ҳамда Германия Демократик Республикасига қарши қўпорувчилик ишлари олиб бориш бефойда эканлигини э'тироф қилдилар. Германиядаги совет органлари, шунингдек Германия Демократик Республикасининг ҳукумати Германия Демократик Республикасига ва совет қўшинларига қарши олиб борилаётган жосуслик-диверсия ишларининг пайини қирқиш учун қат'ий чоралар кўришни ўз вазифалари деб биладилар ва Германияни бирлаштириш ишига душман бўлган ташкилотларнинг америка ма'мурлари томонидан рағбатлантирилаётганлигига индамай қараб тураолмайдилар.

Сизга ма'лумки, Ғарбий Германия ва Ғарбий Берлин территориясида бўлган мазкур ташкилотларнинг жиноий ишлар қилаётганлигига Германиядаги америка оккупациячи ма'мурларининг э'тиборини совет ма'мурлари бирнеча марта жалб қилиб ўтган эдилар.

Юқорида баён қилинганларга биноан, мен Ғарбий Германиядаги ва Ғарбий Берлиндаги жосуслик-диверсия ташкилотларини тарқатиб юбориш учун ҳамда уларнинг Германия Демократик Республикасига ва совет қўшинларига қарши қаратилган жиноий ишларини тўхтатиш учун Америка аккупациячи ма'мурлари томонидан амалий чоралар кўришларини талаб қиламан.

Ҳеч шубҳа йўқки, бундай чоралар кўрилиши Германияда хавфсизлик ва ишонч вазиятини вужудга келтиришга ёрдам берган бўлур эди ҳамда Германияни тинчликсеварлик ва демократик асосда бирлаштириш блан боғлиқ бўлган вазифаларни ҳал қилишни осонлаштирган бўлур эди.

Мен шу мактубнинг копиясини Англия ва Франциянинг олий комиссарларига ҳам юбордим».

ХАЛҚ ВАКИЛЛАРИ УМУМХИТОЙ МАЖЛИСИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИДА

ПЕКИН, 23 сентябрь. (ТАСС). Бугун Пекинда халқ вакиллари Умумхитой мажлисининг биринчи сессияси ўз ишини давом этдирди.

Хитой Халқ Республикаси ҳукуматининг иши тўғрисида Чжоу Энь-лай доклад қилди. У гулдирос қарсаклар блан кутиб олинди.

Чжоу Энь-лай ўз докладининг бошида халқ ҳокимияти йилларида иқтисодий ва маданий қурилиш соҳасида эришилган муваффақиятларга тўхтади.

Биз тинч меҳнат блан шуғулланаётирмиз, деди Чжоу Энь-лай, бунинг учун эса тинч вазият керак, бутун дун'ёда тинчлик бўлиши керак. Мана бу нарса халқаро муносабатларда Хитой Халқ Республикасининг тинчлик сиёсатини белгилаб беради.

Чжоу Энь-лай Хитойнинг Совет Иттифоқи блан бўлган ўзаро муносабатларига алоҳида тўхталиб айтдики, Совет Иттифоқи иқтисодий қурилиш ишларини амалга оширишда Хитой халқига ғоят катта ва ҳартомонлама моддий, молиявий ва илмий-техникавий ёрдам бериб келмоқда. Хитой блан СССР ўртасидаги самимий ҳамкорлик, деди Чжоу Энь-лай, Узоқ Шарқда ва бутун дун'ёда тинчликни сақлаш ишида борган сари ўсиб бораётган кучдир. Бу дўстлик ҳақида Конституциямизнинг Кириш қисмида ёзилганлиги бу дўстликнинг абадий ва бузилмас эканлигидан дарак беради.

Чжоу Энь-лай Хитой Халқ Республикасининг халқ демократияси мамлакатлари блан бўлган муносабатларига тўхталиб та'кидлаб ўтдики, бу муносабатлар сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳаларда кундан-кунга ўсиб бориши ва мустаҳкамланиши блан та'рифланади.

Хитойнинг Корея Халқ Демократия Республикаси ва Вьетнам Демократик Республикаси блан бўлган дўстона муносабатлари мустаҳкамланмоқда ва ривожланмоқда.

Чжоу Энь-лай ўтган беш йил мобайнида хитой халқи ўзининг буюк иттифоқчиси Совет Иттифоқи блан ва халқ демократияси мамлакатлари блан бир ёқадан бош чиқариб, бутун дун'ёда тинчликни ҳимоя қилиш соҳасида сабот блан кураш олиб борганлиги ҳақида, агрессияга ва урушга қарши кураш олиб борганлиги ҳақида гапириб уқдириб ўтдики, барча қардош давлатларнинг Совет Иттифоқи раҳбарлигидаги бирлиги ва ҳамкорлиги халқаро вазиятга катта ўзгаришлар киритди, бу ўзгаришлар агрессия кучлари фойдасига эмас, балки тинчлик кучлари фойдасига хизмат қилади. Бундан буён, деди Чжоу Энь-лай, биз бутун дун'ёда тинчлик кучларини янада мустаҳкамлаш мақсадида бу бирлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантирамиз.

Чжоу Энь-лай, айтдики, Хитой ўзининг Шарқи-Жанубий мамлакатлари блан бўлган муносабатларини территориал бутунликни ва суверенитетни ўзаро ҳурмат қилиш, бир-бирларига ҳужум қилмаслик ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик ҳамда тотув яшаш принциплари асосида қурмоқда. Ана шу принципларга асосланиб Хитой дипломатик муносабатлар ўрнатишга астойдил интилаётган бошқа ҳамма мамлакатлар блан дипломатик муносабатлар ўрнатишга тайёрдир.

Хитой Халқ Республикаси, деди сўнгра Чжоу Энь-лай, барча мамлакатлар блан иқтисодий ва маданий муносабатларни кенгайтиришга катта э'тибор бермоқда, чунки бу нарса манфаатдор мамлакатларнинг иқтисодий аҳволини яхшилашга, ҳамжиҳатликни кучайтиришга ва халқаро ҳамкорлик учун шароит яратиб беришга ёрдам қилади.

Чжоу Энь-лай айтдики, АҚШ бошчилик қилаётган агрессив группировка Хитой Халқ Республикасига душманлик кўзи блан қарашини давом эттирмоқда ва ХХРнинг БМТдаги қонуний ҳуқуқларининг тикланишига тўсқинлик қилмоқда.

Чжоу Энь-лай Шарқи-Жанубий Осиёда ҳарбий блок (СЕАТО) тузиш тўғрисида АҚШнинг зўри блан имзоланган шартномани та'рифлаб, бундай деди: бу — мустамлакачи давлатларнинг ҳарбий блокидир, бу блок Хитойга таҳдид солиш блангина қолмай, шу блан бирга, Осиё мамлакатларига нисбатан АҚШнинг агрессия қилишини енгиллаштиришни ҳам мақсад қилиб қўяди. Шу йил 14 сентябрьда, деди Чжоу Энь-лай, СССР Ташқи ишлар министрлиги бу масала юзасидан баёнот э'лон қилди. Бу баёнотда айтилишича, мазкур ҳарбий блокнинг ташаббускорлари бўлган давлатлар тинчликни мустаҳкамлаш вазифасига жиддий путур етказаётган бу хил хатти-ҳаракатлари учун тамомила жавобгардирлар. Бу баёнот, деди Чжоу Энь-лай, ХХР ҳукуматининг фикрига тамомила мос келади. Чжоу Энь-лай Осиёдаги Ҳиндистон, Индонезия, Бирма каби катта мамлакатлар Манила кенгашида катнашишдан бош тортганликларини кўрсатиб бундай дейди. Хитой Халқ Республикаси ҳукумати бу мамлакатларнинг позициясини тамомила қўллаб-қувватлайди ва Шарқи-Жанубий Осиёда ҳарбий блок тузилишига қарши қат'ий норозилик билдиради.

Бизнинг ишимиз — социалистик қурилиш ва социалистикислоҳатлар иши, деди ўз сўзининг охирида Чжоу Энь-лай, ҳаққоний ишдир. Бизнинг Тайваньни озод қилиш, давлатимизнинг суверенитетини ва территориал бутунлигини ҳимоя қилиш, Узоқ Шарқда ва бутун дун'ёда тинчликни ҳимоя қилиш ишимиз ҳам ҳаққоний ишдир.

Чжоу Энь-лай докладидан кейин музокаралар бошланди. Бугунги мажлисда депутатлардан Чэнь Юнь ва Го Мо-Жо сўзладилар.

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ 9-НЧИ СЕССИЯСИ

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС). Бугун Бош Ассамблеяда умумий музокаралар бошланди. Биринчи бўлиб Канада вакили Пирсон гапирди.

Бош комитетнинг 23 сентябрьдаги эрталабки мажлиси

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС). Бугун эрталаб Бош комитетнинг мажлиси бўлди. Бу мажлис Бош Ассамблеянинг кун тартибини кўриб бўлиш учун чақирилди. Мажлис Кипрнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши ҳақидаги масалани муҳокама қилишдан бошланди.

Греция вакили бу масаланинг кун тартибига киритилишини талаб қилиб, Бош Ассамблея Уставининг 10-нчи моддаси асосида Устав юрисдикциясига тўғри келадиган ҳамма масалани муҳокама қилишга ҳақлидир, деб уқтириб ўтди.

Англия вакили Ллоид бу масаланинг кун тартибига киритилишига қарши чиқиб, Англиянинг Шимолий Атлантик шартномаси асосида Грецияга, Туркияга ва бошқа мамлакатларга нисбатан ўз зиммасига олган мажбуриятларини бажариши учун, шу жумладан «Ўрта Шарқда стабиль аҳволни» сақлаб туриши учун Кипр ғоят муҳим аҳамиятга эга, деди.

Франция вакили Оппено Англия вакилининг, бу масала ички юрисдикция соҳасига тааллуқли, деган далилини қўллаб-қувватлади.

Масала яна бирмунча муҳокама қилинганидан кейин Бош комитет уч овозга қарши тўққиз овоз блан бу масалани кун тартибига киритишни тавсия қилишга қарор берди. Уч вакил овоз беришда бетараф қолди.

Англия, Франция ва Австралия вакиллари Кипр ҳақидаги масаланинг кун тартибига киритилишига қарши овоз бердилар. АҚШ, Калумбия ва Голландия вакиллари овоз беришда бетараф қолдилар. Комитетнинг бошқа тўққиз а'зоси бу масаланинг кун тартибига киритилишини ёқлаб овоз берди.

Сўнгра Бош комитет қолган масалаларни, шу жумладан Бирманинг гоминданчилар агрессияси ҳақидаги шикоятини дастлабки кун тартибига киритишни ма'қуллади. Комитет бош секретарьнинг кун тартибидаги масалаларни комитетлар ўртасида тақсимлаш ҳақидаги рекомендациясини ма'қуллади. Бу таклифга биноан, Биринчи комитет қуйидаги масалаларни: Корея масаласини. Коллектив тадбирлар комитетининг докладини. Қуролсизланиш комиссиясининг докладини. Тунис масаласини. Марокаш масаласини. Ғарбий Ириана масаласини ва Кипр ҳақидаги масалани муҳокама қилиши лозим.

Шу блан Бош комитетнинг мажлиси ёпилди.

БРАЗИЛИЯДА ТЕРРОР

МОНТЕВИДЕО, 23 сентябрь. (ТАСС). Маҳаллий матбуотнинг хабарига қараганда, Бразилия ҳукумати ишчилар синфига қарши жазо чораларини кучайтирмоқда. Меҳнат министрлиги иш ҳақининг оширилишини талаб қилаётган тўққиз минг трамвай ишчисининг забастовкасини «ғайри-қонуний» деб топди. Полиция трамвайчилар касаба союзининг йиғилишига ҳужум қилиб, 300 дан кўпроқ кишини қамоққа олган. 21 сентябрьда Рио де-Жанейрода армия трамвай қатновини ўз контроли остига олган. Ҳарбир трамвай ҳайдовчисига солдатлар бириктиб қўйилган.

МОНТЕВИДЕО, 22 сентябрь (ТАСС). «Ла маньяна» газетасида Рио-де-Жанейродан олиб босилган хабарда айтилишича, Бразилиянинг суд ма'мурлари Престесга ва компартиянинг бошқа 17 раҳбарига қарши бўлган судни яна бошлаш ҳақида буйруқ берганлар.

Япон халқи ремилитаризацияга қарши чиқмоқда

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлиги Токио мухбирининг билдиришича, япон ма'мурлари янгидан тикланаётган армияга солдатлар олишда жиддий қийинчиликларга учрамоқдалар. Киодо Цусин агентлигининг хабар беришига кўра, армияга 7,5 мингдан камроқ киши олинган, ҳолбуки ма'мурлар 37.000 киши олишни мўлжаллаган эдилар. Солдатлар олиш 30 сентябрьда тамомланиши лозим эди.

Миссури штатидаги тюрьмада қўзғолон

ЛОНДОН, 23 сентябрь. (ТАСС). Лондон радиоси қуйидаги хабарни эшитдирди: АҚШнинг Миссури штатидаги тюрьмада бир кишилик камералардаги 80 та махбус камералардан чиқиб қўзғолон кўтаришга муваффақ бўлган. Улар бошқа махбусларни озод қилганлар ва тюрьманинг бирқанча биноларига ўт қўйганлар. Махбуслар ўқ узадиган қуролларни босиб олишга муваффақ бўлганлар. Махбуслар блан тюрьма соқчилари ўртасида отишма бўлган. Отишма натижасида махбуслардан икки киши ўлган ва 14 киши ярадор бўлган. Хабарларга кўра, махбуслар соқчилардан икки кишини ушлаб олганлар. Штат губернатори миллий гвардия отрядларини ёрдамга чақирган. Қўшни шаҳарлардан махсус поездда ҳарбий қисмлар етиб келган. Кейинги хабарларга қараганда, қўзғолон то ҳозиргача бостирилмаган.

ПОЛЬША ДАВЛАТ ТЕАТРИ МОСКВАГА КЕЛДИ

СССР Маданият министрлигининг таклифига мувофиқ, Давлат поляк театри («Театр польский») гастроль учун 23 сентябрьда Москвага келди. Пойтахт сан'ат ходимлари қардош поляк халқининг вакилларини самимий кутиб олдилар. Поезд келишигача Белоруссия вокзали перронида Москва театрларининг актёр ва режиссёрлари, СССР Маданият министрлигининг вакиллари, матбуот ходимлари тўпландилар. Йиғилганлар орасида — Польша Халқ Республикасининг Москвадаги фавқулодда ва мухтор элчиси Левковский ва элчихона ходимлари ҳам бор эди.

СССР Маданият министрлиги Театрлар ва музика муассасалари Бош бошқармасининг бошлиғи А. В. Солодовников меҳмонларни табриклади.

Москва сан'ат ходимлари номидан меҳмонларни СССР халқ артисти Р. Н. Симонов табриклади.

Польша Халқ Республикаси Театрлар, опера ва филармониялар Бош бошқармасининг бошлиғи Станислав Витольд Балицкий ўзининг жавоб нутқида поляк артистлари Москвада ўз сан'атларини кўрсатиш учун қандай зўр хурсандчилик блан тайёрланаётганликлари тўғрисида, иккала мамлакатнинг сан'ат арбоблари ўртасидаги мустаҳкам дўстлик алоқалари тўғрисида гапирди.

Давлат поляк театрининг гастроли 25 сентябрьда Малий театр биносида бошланади. Меҳмонлар гастроль даврида Б. Пруснинг «Қўғирчоқ» номли романи инсценировкасини, Л. Кручковскийнинг «Юлиус ва Этель», А. Фредронинг «Эр ва хотин», Е. Юрандотнинг «Шундай замонлар», П. Корнельнинг «Сид», А. Чеховнинг «Ваня тоға», К. Симоновнинг «Бегонанинг сояси» номли спектаклларини кўрстадилар. (ТАСС).

Эрон матбуотида СССРга нисбатан туҳматдан иборат кампания

ТЕҲРОН, 23 сентябрь. (ТАСС). Бу ерда ма'лум бўлишича, СССРнинг Эрондаги элчиси А. И. Лаврентьев шу йил 22 сентябрьда Эрон ташқи ишлар министри А. Энтезам ҳузурида бўлиб, унга қуйидаги баёнотни қилган:

«Кейинги кунларда, Эрон армияси ва полициясининг офицерлари қамоққа олинганлиги муносабати блан Эрон матбуотида «қамоққа олинганларнинг Москва блан маҳфий алоқада бўлганликлари» ҳақида («Эттелоат» газетаси, «Кейхон» газетаси ва бошқаларда) иғвогарликдан иборат хабарлар, совет ҳарбий атташеси генерал Родионов тўғрисида туҳматдан иборат хабарлар («Кейхон» газетасининг 15 сентябрь сони) пайдо бўлабошлади, ба'зи мажлис депутатларининг Совет Иттифоқига нисбатан туҳматдан ва душманчиликдан иборат ҳуружлари бошланди ва, ниҳоят, Эронда совет фильмларининг кўрсатилишига қарши Эрон ма'мурлари томонидан тамомила асоссиз равишда дискриминацион тадбирлар кўрилабошланди.

Юқорида кўрсатилган фактлар Эронда СССРга нисбатан душманликдан иборат кампания ўтказилабошланганлигини кўрсатади, бу кампания, афтидан, бошқа мамлакатларга ҳуш келиш ниятида Совет-Эрон ўртасидаги яхши қўшничилик муносабатларига путир етказишни мақсад қилиб қўяётган бўлса керак.

Элчихона Эрон ташқи ишлар министрлиги СССРга нисбатан юргизилаётган душманчилик кампаниясини тўхтатиш учун тегишли чораларни кўради ва, жумладан, Эрон ма'мурларининг совет фильмларига нисбатан кўрган дискриминацион фармойишларини бекор қилиш чораларини кўради деб кутади».

Эрон ташқи ишлар министри Энтезам жаноблари СССР элчисининг бу баёнотини Эрон ҳукуматига билдиришга ва'да қилди.

Ҳиндистон саноат ва савдо аҳиллари вакиллари делегациясининг а'золаридан бир группаси Ўзбекистонга келди

Ҳиндистон саноат ва савдо аҳиллари вакилларининг Совет Иттифоқида турган делегациясининг а'золаридан бир группаси 23 сентябрьда Тошкентга келди. Бу группа составида Ҳиндистон озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик министрлигининг экономика ва статистика масалалари бўйича маслаҳатчиси доктор С. Р. Сэн бошлиқ Ҳиндистон қишлоқ хўжалик мутахассислари бор.

Аэродромда Ҳиндистон делегациясининг вакилларини Тошкент шаҳар совети ижроия комитетининг раиси Х. И. Юсупова, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Х. Э. Эргашев, Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар министрлигининг биринчи секретари Р. К. Шониғматов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қишлоқ хўжалик институтининг директори С. С. Содиқов ва бошқалар кутиб олдилар.

Ҳиндистон делегациясининг а'золари Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигининг ривожланиши блан танишадилар. (ЎзТАГ).

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/IX да **Бой ила хизматчи**, 26/IX да кундуз **Юрак сирлари**, кечқурун **Гамлет**.
МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (қишки бино) — 25/IX да **Тоҳир ва Зуҳра**, 26/IX да кундуз **Полтавали Наталка**, кечқурун **Фарҳод ва Ширин**.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА», «ЁШ ГВАРДИЯ», ТЎҚУЧИЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ — янги ҳинд бадиий фильми **Довул**.
НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — фильм-комедия **Сиз блан қайдадир учрашган эдик**.
НАВОИЙ номли — кеч соат 10 да **Тирик мурда** (иккала серия).
«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» — эрталаб соат 10 ва кеч 10 да хитой бадиий фильми **Пўлат солдат**.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ХИВА» — **Довул**.
«ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «УДАРНИК», ТЕЛЬМАН номли — **Сиз блан қайдадир учрашган эдик**.
«9-НЧИ МАЙ» — **Александр Невский**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА МАВСУМНИНГ ОЧИЛИШИ
25 сентябрьда
КАТТА ЦИРК ТАМОШАЛАРИ
Аттракцион —
«Ўргатилган ҳинд филлари».
Тамоша кеч соат 8 да бошланади. 26/IX да **уч марта тамоша.**

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси, № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими—136, Пропаганда бўлими—157 Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132, Хатлар бўлими — 132 Секретариат—34048, Э'лонлар бўлими—38142 8

Р. 07545. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1474.